

“Ἐγὼ εἰμι
ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωή,,
(Ἰωάν. ιδ’ 6)

ZQH

ΟΡΘΟΔΟΣΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἰδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ † 1929

“Τὰ ρήματα,
ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
ἀνεῦμά ἐστι
καὶ ζωὴ ἐστι,,
(Ἰωάν. Γ’ 63)

Ἔτος 109ον | Ἰούλιος - Αὐγούστος 2019 | 4336

ΑΦΟΒΟΙ ΣΤΙΣ ΘΥΕΛΛΕΣ

ΟΦΟΒΟΣ ὁ χειρότερος σύμβουλος τοῦ ἀνθρώπου. Ἀχρηστεύει ὅλες τὶς δημιουργικὰς δυνάμεις. Τρύπωνε στὴν ψυχὴ; Τὴν κατέστρεψε. Τίποτα τὸ μεγάλο δὲν μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ. Γι’ αὐτὸ πολὺ σωστὰ εἶπαν, πὼς ἀπὸ τὸν φόβο πῶς φοβερὸς εἶναι ὁ φόβος τοῦ φόβου. Νὰ φοβόμαστε τὸν φόβο μας καὶ νὰ μὴ τὸν ἀντιμετωπίζουμε. Νὰ μὴ τὸν ἐξουδετερώσουμε προτοῦ μᾶς ἐξουδετερώσει. Αὐτὸ εἶναι τὸ πῶς ἐπικίνδυνον. Καὶ τὸν φόβο αὐτὸν πρέπει νὰ τὸν σκοτώσουμε προτοῦ μᾶς σκοτώσει. Διαφορετικὰ ὁ φόβος ποὺ παραμένει καὶ παίρνει διαστάσεις καὶ κυριαρχεῖ μέσα μας καὶ ἐξελλίσσεται σὲ πανικό, ἀποτελεῖ θανάσιμον κίνδυνον.

Ἀλλὰ καὶ ποῖος δὲν φοβάται; Μήπως καὶ ὁ πιστὸς Χριστιανὸς δὲν ἔχει στιγμὲς ποὺ ἀνακαλύπτει ἕνα σωρὸ φόβου νὰ κινῶνται μέσα στὴν καρδιά του; Μπορεῖ νὰ ταξιδεύει μέσα στοῦ πλοῖο τοῦ Ἰησοῦ. Ὅμως ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ δὲν ἐμποδίζει, ὅπως τότε μὲ τοὺς μαθητὰς, τὴ θύελλα νὰ ξεσηκώνεται καὶ τὰ κύματα μανιασμένα νὰ ἀπειλοῦν μὲ ναυάγιο: **«Καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέμου μεγάλη, τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη αὐτὸ βυθίζεσθαι»** (Μάρκ. δ’ 37). Τίποτα τὸ παράδοξον νὰ γίνεται μεγάλη ἀνεμοζάλη καὶ τὰ κύματα νὰ χτυποῦν τὸ πλοῖο μας, τὸ πλοῖο τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ τὸ ἀπειλοῦν, ἔστω κι ἂν μέσα σ’ αὐτὸ βρίσκειται ὁ Χριστός.

Παράδοξον δὲν εἶναι νὰ σηκώνονται κύματα. Παράδοξον θὰ ἦταν νὰ μὴ σηκώνονται κύματα. Παράδοξον εἶναι σ’ ἕνα μακρὸν ταξίδι ἢ συνεχὴς νηνεμία καὶ ἡ ἀδιάκοπη γαλήνη. Ἐνα πλοῖο, ποὺ ξανοίγεται στὸ πέλαγος καὶ εἶναι ἀποφασισμένο νὰ διασχίσει ὠκεανούς, περιμένει καὶ τοὺς ἰσχυροὺς ἀνέμους καὶ τὰ ὀρμητικὰ κύματα. Τὸ λιμάνι τοῦ προσφέρει ἀσφάλεια. Ἀλλὰ ὁ σκοπὸς τοῦ πλοίου δὲν εἶναι τὸ λιμάνι. Εἶναι τὸ ταξίδι, ἡ δημιουργία, ἡ ἀνοιχτὴ ἀπλωσιὰ τοῦ πελάγους.

Καθόλου παράδοξον, λοιπόν, νὰ χτυπιέται ἀπὸ τὰ κύματα τὸ πλοῖο μὲ τὸν Χριστὸ καὶ τοὺς μαθητὰς Του. Καθόλου παράδοξον νὰ χτυπιέται ἀπὸ τὶς θύελλες καὶ τὶς τρικυμίες ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου. Καθόλου παράδοξον ὁ ἀληθινὸς πιστὸς στὸ ταξίδι τῆς ζωῆς του νὰ συναντᾷ δυσκολίες, θλίψεις καὶ δοκιμασίες, ἀπειλὲς καὶ ἐκβιασμούς, παραγνώσεις καὶ εἰρωνεῖες, διωγμούς καὶ μαρτύρια γιὰ τὴν ἐμμονή του στὸ καθῆκον, γιὰ τὸ ἀνυποχώρητο στὶς ἀρχές του, γιὰ τὸ ἀσυμβίβαστον μὲ ἀμαρτωλὲς καταστάσεις.

Τὸ ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι μέσα στοῦ πλοῖο μας, δὲν εἶναι ἐγγύση νηνεμίας. Ἰσα-ἴσα ἡ παρουσία Του προκαλεῖ συχνὰ τὰ κύματα. Ἄν ὅμως δὲν εἶναι ἐγγύση νηνεμίας, εἶναι ἐγγύση ἀσφαλείας. Μᾶς κάνει ἀφοβους στὶς θύελλες, ἤρεμους στὴν τρικυμία. Φαίνεται κάποτε πὼς κοιμᾶται, ὅπως ἄλλοτε στοῦ πλοῖο μὲ τοὺς μαθητὰς, ὅτι ἔχει ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὶς ἀνησυχίες τῶν πιστῶν, ὅτι δὲν παρακολουθεῖ τὰ προβλήματα καὶ τὶς ἀγωνίες τους. Λάθος. Ὁ Χριστὸς φαίνεται σὲ μᾶς ὅτι κοιμᾶται, ὅτι ἀδιαφορεῖ, ὅτι τὸ κακὸ κυριαρχεῖ. Εἶναι ὅμως πάντοτε κοντὰ μας, δίπλα μας. Καὶ ὅταν φαίνεται κοιμώμενος, δὲν κοιμᾶται. **«Ἴδου οὐ νυστάζει οὐδὲ ὑπνώσει ὁ φυλάσσων τὸν Ἰσραήλ»** (Ψαλμ. ρη’ 4). Μπορεῖ νὰ προλάβει τὶς τρικυμίες. Τὶς ἐπιτρέπει γιὰ νὰ μᾶς ἰσχυροποιεῖ. Γιὰ νὰ μᾶς ἀσκεῖ στὴν ὑπομονή, στὴν καρτερία, στὴν πίστη. Μᾶς ὑπεθυμίζει πὼς ἡ ζωὴ μας δὲν εἶναι ἀνέμελη κρουαζιέρα. Εἶναι διάπλευση πελάγους.

Ἔτσι τὸν ἔλεγο ποὺ ἀπύθυνε τότε στοὺς μαθητὰς Του, τὸν ἀπευθύνει καὶ σὲ μᾶς σήμερα: **«Τί δειλοὶ ἐστε οὕτω; Πὼς οὐκ ἔχετε πίστιν;»** (Μάρκ. δ’ 40). Γιατί εἴσατε δειλοί; Γιατί φοβόσαστε; Δὲν ἔχετε μαζί σας Ἐμένα **«τὸν σώζειν ἐκ θανάτου ἰσχύοντα, καὶ πάντα δυνάμενον»;** Τοὺς ἐπιτιμᾷ ὅχι γιατί τὸν ἀνησύχησαν, ἀλλὰ γιατί αὐτοὶ ἀνησύχησαν ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὴν ὀλιγοπιστία τους. Ἡ πίστη ἢ σταθερὴ στὸν Σωτῆρα Κύριον εἶναι τὸ ἀντίδοτον σὲ κάθε φόβον. Αὐτὸ μᾶς τονίζει καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ἀπὸ τὴν πολυτάραχη προσωπικὴ του ζωὴ: **«Πολλὰ εἶναι τὰ κύματα καὶ τρομερὴ ἢ τρικυμία, ἀλλὰ δὲν φοβόμαστε τὸ ναυάγιον. Στηριζόμεσθα πάνω στὴν πέτρα. Ἄς μαίνεται καὶ ἄς λυσομανᾷ ἡ θάλασσα, δὲν μπορεῖ νὰ διαλύσει τὴν πέτρα. Ἄς σηκώνονται τὰ κύματα, δὲν ἔχουν τὴ δύναμιν νὰ καταποντίσουν τὸ πλοῖον τοῦ Ἰησοῦ».** Σ’ αὐτὸ τὸ πλοῖον ἐπιβαίνουμε κι ἐμεῖς. Καὶ ἡ βεβαιότητα ποὺ μᾶς χαρίζει ἢ παρουσία τοῦ Κυρίου ἐξορίζει κάθε φόβον ἀπὸ τὴν ψυχὴ μας.

Ἵ Χριστὸς φαίνεται σὲ μᾶς ὅτι κοιμᾶται, ὅτι ἀδιαφορεῖ, ὅτι τὸ κακὸ κυριαρχεῖ. Εἶναι ὅμως πάντοτε κοντὰ μας, δίπλα μας. Μπορεῖ νὰ προλάβει τὶς τρικυμίες. Τὶς ἐπιτρέπει γιὰ νὰ μᾶς ἰσχυροποιεῖ.

ΠΟΙΟ είναι το χαρακτηριστικό γνώρισμα του Χριστιανού; Η αγάπη, η επιείκεια, η συμπάθεια, ή κατανόηση. Η άσπλαχνία, και η σκληρότητα δεν βρίσκουν θέση στην ψυχή του αναγεννημένου πιστού. Χωρίς να κάνει άβαραίες, ένοχες υποχωρήσεις και άμαρτωλούς συμβιβασμούς, είναι συμπαθής στις αδυναμίες και στις πτώσεις των συνανθρώπων του. Δεν λησμονεί την παραγγελία του αποστόλου Παύλου για το «**έπιεικές**» των Χριστιανών που πρέπει να αγαλιάζει όλους ανεξαιρέτως τους ανθρώπους: «**Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις**» (Φιλιπ. δ' 5). Ξέρει να κάνει διάκριση ανάμεσα στην άμαρτία και στον άμαρτωλό. Αποδοκιμάζει την άμαρτία,

Τὴν ἀποφυγὴ τῆς σκληρότητας, ἀλλὰ καὶ τὴ συμπάθεια καθορίζει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὡς βασικὸ γνώρισμα κάθε πιστοῦ. Συμπαθὲς ὁ Θεός, ἀνεξίκακος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος πρὸς τοὺς ἀμαρτωλοὺς. Ἐτσι θέλει καὶ τὰ παιδιά Του. Καὶ ἀκριβῶς ἡ ἀγάπη, ἡ ἐπιείκεια, ἡ ἀνεξικακία καὶ ἡ μακροθυμία, μᾶς ἀποδεικνύουν γνήσια παιδιά τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης.

ὄχι ὅμως καὶ τὸν άμαρτωλό. Ὅσο αὐστηρὸς εἶναι στὸν ἑαυτό του, τόσο ἐπιεικὲς εἶναι στοὺς ἄλλους. Τὸ ἀντίθετο, ἡ σκληρότητα δηλαδή, κρύβει πολὺ φαρμακισμὸ καὶ ἔπαρση. Γι' αὐτὸ ἐγκυμονεῖ τὸν κίνδυνο τῆς πτώσεως.

Ἐτσι εἶναι. «Ὅπου πῶσις κατέλαβεν, ἐκεῖ ὑπερηφάνεια προεσκίνωσεν». Ἐγκαταστάθηκε στὴν ψυχή ἡ ὑπερηφάνεια; Κυριάρχησε ἡ ἔπαρση, ἡ ἀλαζονεία; Ἦλθε ἡ σκληρότητα;

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Θὰ ἀκολουθήσει ἡ πτώση. Αὐτὴ εἶναι πάντοτε ἡ σειρά. Ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνεια γεννιέται ἡ σκληρότητα. Τὴν σκληρότητα καὶ ἀπανθρωπιά ἀκολουθεῖ ἡ πτώση. Καὶ ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς τὴν πτώση, μῆπως καὶ συνεφέρει τὸν ὑπερήφανο. Μὲ τὴν παραχώρηση αὐτὴ θέλει νὰ τὸν κάνει νὰ αἰσθανθεῖ τὴ δική του ἀδυναμία. Νὰ τὸν κάνει νὰ ἀποκτήσει συμπάθεια καὶ ἐπιείκεια στοὺς συνανθρώπους του.

Δυστυχῶς ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ σκληρότητα δὲν εἶναι ἄγνωστες καὶ στοὺς ἀνθρώπους μὲ εὐσέβεια. Ὑπάρχει συχνὰ πολλὴ σύγχυση, ὥστε νὰ τὶς ἐκλαμβάνουν ὡς ἀρετές. Γίνονται σκληροὶ στοὺς συνανθρώπους τους καὶ μάλιστα ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ. Θεωροῦν τὸν ἑαυτό τους ὡς τὸν ἀποκλει-

στικὸ ἐκπρόσωπο τῶν «δικαιωμάτων τοῦ Θεοῦ» ποὺ καταπατοῦνται. Ἀναφέρει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος τὴν περίπτωση τοῦ προφήτη Ἠλία. Πύρινος προφήτης. Στὴ γῆ βάδιζε καὶ τὰ οὐράνια καλινάγωγε. Ἦταν ὅμως αὐστηρὸς. Πολὺ αὐστηρὸς στοὺς άμαρτωλοὺς. Ζητοῦσε παραδειγματικὴ τὴν τιμωρία τους. Πύρινη ἀνέβαινε ἡ δέσπῃ του στὸν οὐρανὸ γιὰ νὰ μὴ βρέξει. Ἀπὸ ζῆλο τὸ ἔκανε. Γενικευμένη ἡ ἀσέβεια. Καὶ ἡ προσευχή του εἰσακούσθηκε. Τὰ πάντα ἐρημώνονταν. Παντοῦ ξηρασία. Μεγάλο θανατικὸ ἀπὸ τὴν ἄβροχιά. Ἀσυγκίνητος ὁ Ἠλίας. Μεθοῦσε ἀπὸ τὸ ζῆλο του. Παραστατικὸς ὁ Χρυσόστομος: «**Τί κάνεις Ἠλία; Ἐστὼ ἀμάρτησαν οἱ νέοι. Γιατί νὰ βασανίζονται καὶ τὰ παιδιά; Ἀμάρτησαν οἱ ἄνθρωποι. Γιατί νὰ ψοφᾶνε τὰ ζῶα; Τόση ἀσπλαχνία ἔχεις; Δὲν σὲ νοιάζει καθόλου γιὰ τοὺς ἀνθρώπους;**»

Δὲν τὸν ἔνοιαζε. Ἐτσι ἔδειχνε. Ἐμενε σκληρὸς καὶ ἄσπλαχνος. Ἦλθε ὅμως ἡ ὥρα νὰ ἐλεγχθεῖ καὶ ἡ δική του ὑψηλοφροσύνη, ἀπὸ τὴν ὁποία πήγαζε ἡ σκληρότητά του. Ὁ ἀτρόμητος προφήτης πανικοβάλλεται μπροστὰ στὴν ἀπειλὴ μιᾶς γυναίκας, τῆς Ἰεζάβελ, τῆς γυναίκας τοῦ βασιλιᾶ Ἀχαάβ. Τὸν ἀπειλεῖ μὲ τὴ ζωή του. Καὶ «**ἤκουσεν Ἠλίας καὶ ἔφυγεν ὁδὸν ἡμερῶν τεσσαράκοντα**». «Ὡ δειλία ὑπερβολή! Γυναικὸς ἤκουσε καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ὁδῶ βαδίζειν ἔφυγε...» «**Τί σοῦ συμβαίνει Ἠλία; Σὺ εἶσαι ποὺ ἔκλεισες τὸν οὐρανὸ καὶ ἔβαλες καλινάρι στὴ βροχή, ποὺ ἔδινες διαταγὰς στὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως καὶ κατέβασες φωτὰ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ; Ἐστὸν ποὺ διέταξες τὶς φυσικὲς δυνάμεις, ἄκουσες τὸν λόγο μιᾶς πόρνης καὶ ἔφυγες; Μιὰ γυναίκα σὲ ὁδηγεῖ σὰν νὰ εἶσαι αἰχμάλωτος; Ποῦ εἶναι ὁ ζῆλος σου;**» Ἐπεσε γιὰ τὴν φερόταν ὡς ἀναμάρτητος. Καὶ τώρα φάνηκε καὶ ἡ δική του ἀδυναμία. «**Ἴνα μάθης, μὴ σαντῶ θαρρεῖν**», προσθέτει συμπερασματικὰ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. Γιὰ νὰ μάθεις νὰ μὴν ξεθαρρεύεις. Νὰ μὴν ἔχεις αὐτοπεποίθηση ἐγωιστικὴ. Καὶ ἀκόμα νὰ εἶσαι συμπαθὲς στοὺς ἀμαρτάνοντες, γιὰ τὴν καὶ σὺ εἶσαι ὁμοιοπαθής. «**Εἶδες πῶς, ὅτε ἀπέστη ἡ χάρις, ἠλέγχθη ἡ φύσις;**» Μόλις ἔφυγε ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, φάνηκε ἡ ἀνθρώπινη ἀδυναμία. Ἦλθε ἡ πτώση.

Τὴν ἀποφυγὴ τῆς σκληρότητας, ἀλλὰ καὶ τὴν συμπάθεια καθορίζει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὡς βασικὸ γνώρισμα κάθε πιστοῦ. Συμπαθὲς ὁ Θεός, ἀνεξίκακος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος πρὸς τοὺς άμαρτωλοὺς. Ἐτσι θέλει καὶ τὰ παιδιά Του. Καὶ ἀκριβῶς ἡ ἀγάπη, ἡ ἐπιείκεια, ἡ ἀνεξικακία καὶ ἡ μακροθυμία, μᾶς ἀποδεικνύουν γνήσια παιδιά τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης.

«ΧΑΙΡΕΙΝ ΜΕΤΑ ΧΑΙΡΟΝΤΩΝ»

Τόσο φυσικό και τόσο άφυσικο. Ποιό...; Τί πιό φυσικό να χαίρεσαι στη χαρά του άλλου και να λυπᾶσαι στη λύπη του; Και τί πιό άφυσικό να λυπᾶσαι στη χαρά του και να χαίρεσαι στη λύπη του;

Και όμως για πολλούς αποτελεί θλιβερή πραγματικότητα. Λυποῦνται στη χαρά και χαίρονται στη λύπη του πλησίον. Άντιστροφή κατάσταση. Άνατροπή τῆς ἠθικῆς τάξης και διαστροφή τῆς ἀνθρώπινης φύσης.

Δὲν θὰ εἶναι ὑπερβολὴ ἂν μιὰ τέτοια συμπεριφορὰ τὴν χαρακτηρίζαμε ὄχι ἀνθρώπινη, ἀλλὰ σατανικὴ. Ἀκριβῶς γιατί ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλασμένος ἀπὸ τὸ Θεὸ γιὰ νὰ ἀγαπᾶ, ἐνῶ ὁ Σατανᾶς κινεῖται πάντα ἀπὸ μίσος.

Ὅσο ὅμως κι ἂν μιὰ τέτοια κατάσταση τὴν θεωρήσουμε ἀκραία, ὑπάρχει και κάποια ἐνδιάμεση. Ποιά; Τὸ νὰ λυπᾶται κανεὶς στη λύπη, νὰ μὴ χαίρεται ὅμως στη χαρὰ τοῦ ἄλλου. Νὰ ἐφαρμόζει, δηλαδή, κατὰ τὸ ἥμισυ τὴν παραγγελία τοῦ ἀποστόλου Παύλου: **«Χαίρειν μετὰ χαιρόντων και κλαίειν μετὰ κλαιόντων»** (Ρωμ. ιβ´ 15).

Αὐτὸ δυστυχῶς εἶναι τὸ σύνθηρες, ἀκόμα και γιὰ πολλοὺς Χριστιανούς. Λυποῦνται και συμμετέχουν στη λύπη, ὄχι ὅμως και στη χαρὰ. Και πράγματι, τὸ δύσκολο δὲν εἶναι νὰ λυπᾶσαι και νὰ κλαῖς με ἐκείνους ποὺ πονᾶνε και ὑποφέρουν. Αὐτὸ στὸ ἐπιβάλλει ἡ ἀνθρώπινη φύση. Τὸ δύσκολο εἶναι νὰ χαίρεσαι εὐκρινῶς στη χαρὰ τοῦ ἄλλου. Τὴ χαρὰ του νὰ τὴ θεωρεῖς χαρὰ σου. Τὴν ἐπιτυχία του ἐπιτυχία σου. Ὅ,τι καλὸ τοῦ συμβαίνει νὰ τὸ χαίρεσαι και νὰ τὸ ἀπολαμβάνεις σὰ νὰ συνέβαινε σὲ σένα. Προοδεύουν τὰ παιδιὰ του; Νὰ τὰ καμαρώνεις και ἐσύ. Ζεῖ αὐτὸς και ἡ οἰκογένειά του εἰρηνικά; Πηγαίνουν οἱ δουλειές του καλά; Τὸν βλέπεις νὰ πετυχαίνει μέσα στη κοινωνία; Νὰ χαίρεσαι γιὰ τὴ χαρὰ τοῦ συνανθρώπου σου.

Και ὅμως αὐτὸ τὸ τόσο φυσικὸ δὲν εἶναι και τόσο εὔκολο, γιὰ νὰ μὴν ποῦμε πῶς εἶναι ἰδιαίτερα δύσκολο. «Φιλοσοφωτέρας δεῖται ψυχῆς τὸ χαίρειν μετὰ χαιρόντων μᾶλλον ἢ τὸ κλαίειν μετὰ κλαιόντων» παρατηρεῖ ὁ Χρυσόστομος. Και προσθέτει: «Τοῦτο μὲν γὰρ και ἡ φύσις αὐτὴ κατορθοῖ... Ἐκεῖνο δὲ γενναίας σφόδρα δεῖται ψυχῆς, ὥστε τῷ εὐδοκιμοῦντι μὴ μόνον μὴ φθονεῖν, ἀλλὰ και συνήδεσθαι. Διὰ τοῦτο και πρότερον αὐτὸ τέθεικε». Χρειάζεται ἰδιαίτερα καλλιεργημένη στὴν ἀρετὴ ψυχὴ και πάρα πολὺ γενναία, ὥστε ὄχι μόνον νὰ μὴ φθονεῖ ἐκεῖνον, ποὺ εὐδοκιμεῖ, ποὺ τιμᾶται και ἐκτιμᾶται ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ και νὰ χαίρεται μαζί του.

«Τὸ μὲν κλαίειν μετὰ κλαιόντων εὔκολον, τὸ δὲ χαίρειν μετὰ χαιρόντων οὐ σφόδρα ράδιον (καθόλου εὔκολο). Ρᾶον (εὔκολο) γὰρ τοῖς ἐν συμφοραῖς οὔσι

συναλγοῦμεν ἢ τοῖς εὐδοκιμοῦσι συνηδόμεθα. Ἐκεῖ μὲν γὰρ αὐτὴ τῆς συμφορᾶς ἡ φύσις και τὸν λίθον ἱκανὴ πρὸς συμπάθειαν ἐπικάμψαι· ἐνταῦθα δὲ ἐπὶ τῆς εὐπραγίας (εὐημερίας) ὁ φθόνος και ἡ βασκανία τὸν μὴ σφόδρα φιλοσοφοῦντα οὐκ ἀφήσει γενέσθαι κοινωνὸν τῆς ἡδονῆς» (Χρυσόστομος).

Ἔτσι εἶναι. Ἡ ζήλεια και ὁ φθόνος, ποὺ τόσο εὔκολα τρυπῶνουν στὴν ἀφύλακτὴ ψυχὴ, δὲν ἀφήνουν νὰ ἀνθίσει μέσα μας ἡ χαρὰ στὴν εὐτυχία τοῦ συνανθρώπου μας, μάλιστα ἐκείνου, ποὺ ἀντιπαθοῦμε. Και ἡ αἰτία, ποὺ δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ χαροῦμε στη χαρὰ τοῦ ἄλλου, δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴ ζήλεια. Αὐτὴ σὰν σκουλήκι ροκανίζει τὸ δένδρο τῆς χαρᾶς και τὸ μαραίνει.

Ἀπὸ τὰ χειρότερα πάθη, τὰ πιὸ ἀφύσικα και διάστροφα. Χειρότερο και ἀπὸ τὴ φιλαργυρία, μᾶς λείπει πάλι ὁ Χρυσόστομος: «Ὁ μὲν γὰρ φιλάργυρος τότε ἡδεῖται (εὐχαριστεῖται), ὅταν αὐτὸς λάβῃ· ὁ δὲ βάσκανος (ζηλιάρης) τότε ἡδεῖται (εὐχαριστεῖται), ὅταν ἕτερος μὴ λάβῃ, οὐκ ὅταν αὐτὸς λάβῃ· εὐεργεσίαν γὰρ οἰκείαν νομίζει τὴν ἐτέρων κακοπραγίαν...» Θεωρεῖ δικὴ του εὐεργεσία τὴ δυστυχία τῶν ἄλλων.

Και σὲ τελευταία ἀνάλυση ἡ ἔλλειψη αὐτὴ φανερώνει ἀπουσία ἀγάπης. Χρειάζεται ἀληθινὴ και εὐκρινῆς ἀγάπη γιὰ νὰ χαρεῖ κανεὶς στη χαρὰ τοῦ ἄλλου. Ἐντύπωση κάνει, ὅτι ὁ Χρυσόστομος, ὁ βαθὺς αὐτὸς γνώστης τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, τὴν θεωρεῖ μιὰ μορφή ἀνώτερης ἀγάπης, πιὸ σπουδαία και ἀπὸ τὸ νὰ ριψοκινδυνεύσει κανεὶς γιὰ τὸν πλησίον του. Γράφει:

«Τὸ χαίρειν μετὰ χαιρόντων, εἶναι και αὐτὸ μορφή ἀγάπης, ἂν και μερικοὶ δὲν τὸ θεωροῦν και τόσο σπουδαῖο. Και ὅμως εἶναι πάρα πολὺ μεγάλο και προϋποθέτει καλλιεργημένη σκέψη και ἐξαγιασμένη καρδιά. Γι' αὐτὸ μπορούμε νὰ βροῦμε πολλούς, ποὺ πετυχαίνουν στὰ λυπηρά, δείχνονται ὅμως ἀδύνατοι στὰ εὐχάριστα τῶν ἄλλων. Πολλοὶ κλαῖνε μετὰ κλαιόντων δὲν χαίρονται ὅμως μετὰ χαιρόντων, ἀλλὰ λυποῦνται ὅταν οἱ ἄλλοι χαίρονται. Πράγμα ποὺ φανερώνει ζήλεια και φθόνο. Δὲν εἶναι, λοιπόν, μικρὸ κατόρθωμα ἡ χαρὰ στη χαρὰ τοῦ ἀδελφοῦ, ἀλλὰ και μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἀπὸ τὴ λύπη στη λύπη τοῦ ἄλλου. Και ὄχι μόνον εἶναι μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ κλαίειν μετὰ κλαιόντων, ἀλλὰ και ἀπὸ τὸ νὰ συμπαρασταθεῖ κανεὶς σὲ κάποιον ποὺ κινδυνεύει. Πολλοὶ συγκινδύνευσαν στὸν κίνδυνο τῶν ἄλλων. Στη χαρὰ τους ὅμως και στὴν εὐδοκίμησή τους τιμηθήθηκαν ἀπὸ τὸ φθόνο. Τόσο τυραννικὸ εἶναι τὸ πάθος τῆς ζήλειας. Μολονότι τὸ νὰ διακινδυνεύσει κανεὶς γιὰ τὸν ἄλλο χρειάζονται κόποι και ἰδρώτες, ἐνῶ γιὰ νὰ χαρεῖ ἀπαιτεῖται μόνον διάθεση ψυχῆς. Και ὅμως πολλοί, ἂν και πέτυχαν τὸ δυσκολότερο, δὲν κατόρθωσαν τὸ εὐκολότερο».

Πρὸ τοῦ ἔλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. Ὡστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν· ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὅσοι γὰρ εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε. Οὐκ ἔστι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλληνας, οὐκ ἔστι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔστι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰ

ΚΥΡΙΑΚΗ 7 ΙΟΥΛΙΟΥ
Γ΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Γαλ. γ΄ 23 - δ΄ 5
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ματθ. δ΄ 22-33

δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραάμ σπέρμα ἐστέ καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι. Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νηπιὸς ἐστίν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὢν, ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπου ἐστὶ καὶ οἰκονόμος ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρὸς. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅτε ἤμεν νηπιοὶ, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἤμεν δεδουλωμένοι· ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν.

Ἡ Πνευματικὴ Ἠλικία

«Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»

Ἐκεῖνο ποῦ ἔχει ἰδιαίτερη σημασία γιὰ κάθε ἄνθρωπο εἶναι ἡ πρόοδος καὶ ἀνάπτυξη τῆς ψυχῆς του, ἡ αὐξησις καὶ ὠρίμανση τοῦ πνευματικοῦ του κόσμου. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ θέμα κάνει λόγο ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὸ σημερινὸ ἀνάγνωσμα.

Τὰ νήπια

Ἡ πρώτη πνευματικὴ ἡλικία τοῦ ἀνθρώπου χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν ἀπουσία τῆς πίστεως. Οἱ ἄνθρωποι χωρὶς τὴν πίστη εἶναι νήπια πνευματικῶς. «Πρὸ τοῦ ἔλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα», λέει ὁ θεὸς Ἀπόστολος σήμερα. Πρὶν ἔλθει ἡ νέα χριστιανικὴ ἐποχὴ τῆς πίστεως φρουρούμασταν ἀπὸ τὸν Μωσαϊκὸ νόμο, ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὰ νήπια βρίσκονται ὑπὸ τὴν παρακολούθησιν παιδαγωγοῦ. Ὁλόκληρη ἡ προχριστιανικὴ ἀνθρωπότητα βρισκόταν στὴ νηπιακὴ αὐτὴ ἡλικία. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἔπειτα στὴ χριστιανικὴ ἐποχὴ ἀγνοοῦσαν τὴν χριστιανικὴν πίστη ἢ βρισκόταν στὰ πρῶτα βήματά της ἦταν νήπια. Σ' αὐτοὺς γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι «οὐκ ἠδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ» (Α΄ Κορ. γ΄ 1).

Μήπως ὅμως καὶ σήμερα στὸν 21ο χριστιανικὸ αἰῶνα δὲν βρίσκονται πολλοὶ ἄνθρωποι σ' αὐτὴ τὴν νηπιακὴ ἡλικία; Οἱ ἄνθρωποι, ποῦ ζοῦν χωρὶς πίστη ἢ ἀγνοοῦν τὴν πίστη εἶναι νήπιοι. Αὐτοὶ ἔχουν ἀνάγκη ἀγρυπνῆς παρακολουθήσεως. Γι' αὐτοὺς εἶναι ἀπαραίτητος ὁ νόμος, ποῦ θὰ τοὺς προφυλάξῃ ἀπὸ τὸ ἐγκλημα καὶ τὴν διαφθορά. Ἔτσι ἐξηγοῦνται ὅλες οἱ ἁμαρτωλές, ἐγκληματικὲς ἐκδηλώσεις τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Καὶ δὲν πρόκειται νὰ σταματήσουν οἱ ἄνθρωποι νὰ παρουσιάζουν τὶς ἐκδηλώσεις αὐτές, παρὰ μόνο ὅταν μεγαλώσουν πνευματικῶς. Ὅταν ἀφήσουν τὴν ἡλικία τῶν νηπίων καὶ προχωρήσουν στὴν ἡλικία τῶν παιδιῶν.

Τὰ παιδιά

Ἡ δευτέρη φάση τῆς πνευματικῆς ἡλικίας τοῦ ἀνθρώπου ἀρχίζει μετὰ τὴν ἔλευση τῆς πίστεως. «Ἐλθούσης τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ», συνεχίζει ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Μετὰ τὴν ἔλευση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

στὸν κόσμο οἱ ἄνθρωποι ὠριμάζουν πνευματικῶς. Γίνονται παιδιὰ τοῦ Θεοῦ.

Τὰ μεγάλα παιδιά ἀπολαμβάνουν τὴν χαρὰ καὶ τὴν στοργὴ τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς. Ἀνακαλύπτουν ὅτι ἔχουν καὶ ἄλλα ἀδέλφια, ποῦ εἶναι παιδιὰ τῆς ἴδιας οἰκογένειας. Νιώθουν ἰδιαίτερα τὸ μεγάλο προνόμιό τους νὰ εἶναι πάντα κοντὰ στὸν πατέρα τους καὶ νὰ μποροῦν σὲ κάθε στιγμή νὰ τὸν φωνάζουν μετὰ τὴν ὠραία, τὴν γλυκιὰ λέξη: «πατέρα!»

Ὅσοι πιστεύουν στὸν Χριστὸ βρίσκονται στὴν πνευματικὴ ἡλικία τῶν παιδιῶν τοῦ Θεοῦ. Ἐχουν τὸ μεγάλο προνόμιον νὰ λέγονται καὶ νὰ εἶναι «τέκνα Θεοῦ» (Ἰωάν. α΄ 12). Ὅσοι ζοῦν «ἐν Χριστῷ» ἀνακαλύπτουν στὸ πρόσωπον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τοὺς ἀδελφούς τους. Γιὰ τοὺς πιστοὺς Χριστιανοὺς δὲν ὑπάρχουν πλέον κοινωνικὲς καὶ φυλετικὲς διαφορές. «Οὐκ ἔστι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλληνας, οὐκ ἔστι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔστι ἄρσεν καὶ θῆλυ». Αἰσθάνονται ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀνήκουν στὴν ἴδια οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ καὶ προσπαθοῦν μετὰ κάθε τρόπο νὰ ἐξυπηρετήσουν καὶ νὰ βοηθήσουν τοὺς ἀδελφούς τους.

Ἐμεῖς σὲ ποιά πνευματικὴ ἡλικία βρίσκομαστε; Ἐχομε γίνεσθαι διὰ τῆς πίστεως παιδιὰ τοῦ Θεοῦ ἢ χωρὶς τὴν πίστη καὶ τὴν ζωὴν, ποῦ ἐμπνέει ἡ χριστιανικὴ πίστη, βρίσκομαστε ἀκόμη στὴν νηπιακὴ πνευματικὴ ἡλικία; Ἄς ἐξετάσῃ ὁ καθένας τὸν ἑαυτό του. Πάντως ἕνα εἶναι τὸ καθῆκον μας. Νὰ γίνουμε παιδιὰ τοῦ Θεοῦ. Νὰ ἐγκαταλείψουμε τὴν νηπιακὴ ἡλικία μετὰ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς ἀνωριμότητος καὶ νὰ περάσουμε στὴν «ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. ν΄ 21). Ἄν ὅμως τὴν αὐξησιν τῆς σωματικῆς ἡλικίας τὴν ἀπεργάζεται ὁ χρόνος, τὴν αὐξησιν τῆς πνευματικῆς ἡλικίας τὴν κατεργάζεται τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. «Ὅσοι Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ», σημειώνει ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Ρωμ. ν΄ 14). Ὅσοι δέχονται τὴν καθοδήγησιν τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου καὶ ἐμπνέονται ἀπὸ αὐτό, αὐτοὶ εἶναι πραγματικὰ παιδιὰ τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ζοῦμε συνειδητῶς πνευματικῶς καὶ μυστηριακῶς ζωὴν, δίνουμε τὴν δυνατότητα στὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ νὰ κατεργασθῇ μέσα μας τὴν αὐξησιν καὶ τὴν ὠρίμανσιν τῆς πνευματικῆς ἡλικίας.

Πιστός ὁ λόγος· καὶ περὶ τούτων βούλομαι σε διαβεβαιουῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ. Ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιστασας· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. Αἰρετικὸν ἀνθρώπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νοουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἀμαρτάνει ὡν αὐτοκατάκριτος. Ὅταν πέμ-

ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΙΟΥΛΙΟΥ
ΤΩΝ ΑΓ. ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΗΣ Δ΄ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Τίτου γ΄ 8-15
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ματθ. ε΄ 14-19

ψω Ἀρτεμῶν πρὸς σε ἢ Τυχικόν, σπουδάσον ἔλθειν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζητῶν

τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπη. Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἀσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ

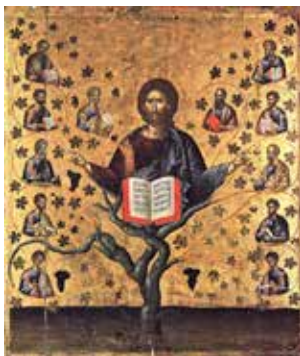
«Καλῶν ἔργων προΐστασθαι»

Σύνθημα ἰδιαίτερα ἐπίκαιρο μᾶς δίνει καὶ πάλι ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Πρέπει, μᾶς λέει, οἱ πιστοί, νὰ πρωτοστατοῦν σὲ καλὰ ἔργα καὶ νὰ συντρέχουν τοὺς ἀδελφούς τους, γιὰ νὰ μὴν εἶναι σὰν τὰ ἄκαρπα δέντρα.

Δραστήριοι

Εἶναι ἐπείγουσα ἀνάγκη οἱ Χριστιανοὶ νὰ γίνουν φλογεροί, δημιουργικοί, δραστήριοι. Πρωτοπόροι στὰ ἔργα τῆς ἀγάπης. Νὰ πρωτοστατοῦν. Δυὸ φορές ὁ Ἀπόστολος χρησιμοποιεῖ τὸ «**προΐστασθαι**». Μὲ ὀρμή, μὲ ζωντάνια, στὴν πρώτη γραμμῇ. Ξένοι πρὸς κάθε συμβατικότητα καὶ συμβιβασμό. Κι αὐτὰ ὄχι μόνο τὰ ἔλεγε ὁ μεγάλος αὐτὸς ἀγωνιστής, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔπραττε. Δὲν ἔδινε «**ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις του καὶ νυσταγμὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς**» του μέχρις ὅτου βάλει τὴ φωτιὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ σὲ ὅλους. Κι αὐτὸ ἴσχυε τότε, ἀλλὰ ἀπαιτεῖται καὶ σήμερα. Μιὰ κινητοποίηση ἀπὸ τὸν καθένα μας. Θὰ ποῦν ὅμως κάποιοι: Τί νὰ κάνουμε; Ποῦ ξέρουμε ἐμεῖς τίς ἀνάγκες τῶν διπλανῶν μας; Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀπαντᾷ μὲ δυὸ φράσεις πολὺ δυνατές:

«**Μανθανέτωσαν**», τονίζει, οἱ «**πεπιστευκότες τῷ Θεῷ**» «**ἵνα φροντίζωσι**». Νὰ μάθεις, ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, νὰ ἀφήνεις «**τὰς μωρὰς ζητήσεις**» ποῦ εἶναι «**ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι**» καὶ νὰ τρέχεις νὰ δεῖς ποῖος εἶναι νηστικός ἢ ἄρρωστος ἢ ἐγκαταλελειμμένος. Ποιοὶ χρειάζονται τὴν συμπαράστασή σου. Οἱ «**πεπιστευκότες τῷ Θεῷ**» πρέπει νὰ τὸ ἔχουν ἔργο καὶ διαρκὴ σπουδῇ. Καὶ ὅλα αὐτὰ νὰ γίνουν μὲ φροντίδα, μὲ πρόγραμμα καὶ σύστημα, ὥστε νὰ κινητοποιηθοῦν καὶ ἄλλοι στὰ «**καλὰ καὶ ὠφέλιμα**» ἔργα.

Καρποφόροι

Ἔτσι οἱ Χριστιανοὶ θὰ εἶναι σὰν τὰ κατάφορτα ἀπὸ καρποὺς δένδρα. Θὰ συνεχίζουν τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ θὰ γράφουν κι αὐτοὶ μὲ τὴν ἀγάπη σελίδες στὴν ἱστορία τῆς. Στὴ φύση γιὰ νὰ ἔχουμε καρποφορία, χρειάζονται οἱ θρεπτικοὶ χυμοὶ ποῦ θὰ ἀνέβουν ἀπὸ τίς ρίζες στὰ κλωνάρια. Αὐτοὶ δημιουργοῦν τὴν καρποφορία καὶ φέρνουν τὴν συγκομιδῇ. Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ

στὸν πνευματικὸ τομέα. Οἱ καρποὶ τοῦ Πνεύματος δημιουργοῦνται ὄχι ἀπὸ τὸ χρυσάφι, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν Χριστὸ καὶ μόνο. Ὅσοι ἐπικοινωνοῦν μὲ τὸν Κύριο ποῦ εἶναι ἡ «**ἄμπελος ἡ ἀληθινή**» αὐτοὶ καλλιεργοῦν «**γεωργοῦν**», «**τὸν βότρυν τὸν πέπειρον**». Ἡ μυστικὴ ἐπικοινωνία ποῦ πραγματοποιεῖται μὲ τὰ ἅγια Μυστήρια δημιουργεῖ τίς προϋποθέσεις γιὰ τὴν καρποφορία.

Καὶ σήμερα βλέπουμε πιστοὺς ποῦ κάνουν πραγματικὰ θαύματα ἀγάπης. Τὰ περιστατικὰ καὶ τὰ παραδείγματα εἶναι πάρα πολλὰ εἴτε μεμονωμένα εἴτε ἀπὸ συλλογικὲς προσπάθειες. Κι αὐτὰ εἶναι τόσο χτυπητὰ, ὥστε νὰ θυμίζουν σὲ ὅλους μας τὸ μάθημα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Νὰ φροντίζουμε νὰ πρωτοστατοῦμε σὲ κάθε εὐλογημένη προσπάθεια. Ἔτσι δὲν θὰ κατηγορηθοῦμε ἀπὸ τὸν δικαιοκρίτη Θεὸ γιὰ ἀδιαφορία οὔτε θὰ κατακριθοῦμε ὅπως «**ἡ ἄκαρπη συκιά**».

Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου τὰ πῆραν πολὺ σοβαρὰ οἱ πιστοὶ καὶ μάλιστα οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, ποῦ ἔγιναν ἐμπνευστὲς κάθε καλοῦ ἔργου. Ἡ ἱστορία θαύμασε τὰ πρωτοποριακὰ τους ἔργα, τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης καὶ καλοσύνης. Καὶ τὴ γραμμῇ αὐτὴ πρέπει ν' ἀκολουθήσουμε κι ἐμεῖς. Δὲν μποροῦμε νὰ εἴμαστε χλιαροί. Πρέπει νὰ εἴμαστε δραστήριοι ἀλλὰ καὶ καρποφόροι στὰ ἔργα τῆς ἀγάπης.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ με τούς ἀναγνώστες μας

Ἐλπίζει καὶ σὴν ἀπελπισία

«Κατηγοροῦμε τὶς ἀνατολικὲς θρησκείες καὶ μάλιστα τὸν Βουδισμό γιὰ μαζοχισμό, αὐτοβασανισμό καὶ αὐτοταλαιπωρία ἀπέναντι στὸ πρόβλημα τοῦ πόνου. Μήπως τὸ ἴδιο φαινόμενο δὲν ἔχουμε καὶ στὸν Χριστιανισμό; Νὰ χαιρόμαστε, μᾶς λέει, ὅταν βασανίζομαστε, ὅταν πονᾶμε, ὅταν θλιβόμαστε, ὅταν μᾶς ἀδικοῦν, ὅταν μᾶς παιδεύουν, ὅταν μᾶς χτυπᾶνε οἱ θλίψεις καὶ οἱ δοκιμασίες. Μερικοὶ συνιστοῦν νὰ μὴ ζητᾶμε κἄν ἀπὸ τὸ Θεὸ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὶς θλίψεις, γιατί αὐτὲς μᾶς βοηθοῦν σὴν πνευματικὴ μας πρόοδο. Γιὰ τὸν Βουδισμό «ὄλα εἶναι πόνος». Τὸ ἴδιο δὲν εἶναι καὶ γιὰ τὸν Χριστιανισμό; Ποιὰ εἶναι ἡ διαφορὰ;»

Ὁ Βουδισμὸς καὶ γενικότερα οἱ ἀνατολικὲς θρησκείες μὲ τὴ μοιρολατρικὴ νοοτροπία τους δὲν βλέπουν πουθενὰ φῶς. Γι' αὐτὲς τὸ πᾶν εἶναι πόνος. «*Ἡ γέννηση, τὰ γηρατειά, ἡ ἀρρώστια, ὁ χωρισμὸς μὲ κάποιον πὸν ἀγαπᾶς, ἡ συνάντηση μὲ κάποιον πὸν ἀποστρέφεται*» ὄλα εἶναι πόνος. Αὐτὸς ὁ «παγκόσμιος πόνος», μὲ ὄλες τὶς διαστάσεις του, γίνεται γι' αὐτοὺς ἔμμοινη ἰδέα, ἄγχος καὶ ἀποκλειστικὴ τους ἐπίδιωξη εἶναι νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ αὐτόν.

Ὁ ὀρίζοντάς τους εἶναι πάντα σκοτεινός. Ὅχι ἀπλῶς ἡ θλιμμένη, ἡ θλιβερὴ ἀτμόσφαιρα εἶναι τὸ φυσικὸ περιβάλλον τους μέσα στὸ ὁποῖο ἀδιάκοπα ζοῦν καὶ ἀναπνεύουν. Ἡ ἀνθρώπινη πείρα, ὁποιαδήποτε προέλευση καὶ ἂν ἔχει, γεννάει τὸν πόνο. «*Τὸ σῶμα εἶναι πόνος, διότι εἶναι ὁ τόπος τοῦ πόνου. Οἱ αἰσθήσεις, τὰ ἀντικείμενα, οἱ παραστάσεις εἶναι πόνος, γιατί ὀδηγοῦν στὸν πόνο. Καὶ αὐτὴ ἀκόμα ἡ εὐχαρίστηση εἶναι πόνος, γιατί ἀκολουθεῖται ἀπὸ πόνο*». Ὁ πόνος ροκανίζει ἀδιάκοπα τὶς ρίζες τῆς ζωῆς. Γι' αὐτὸ μαζὶ μὲ τὸν πόνο ἀποστρέφονται καὶ τὴ ζωὴ καὶ ἐπιδιώκουν τὴν ἐκμηδενισίῃ της.

Τὸ πιὸ μεγάλο δυστύχημα γιὰ τὴ βουδιστικὴ θεώρηση εἶναι ἡ ἴδια ἡ ὕπαρξη. Καὶ ἡ αἰτία τῆς ὕπαρξης εἶναι ἡ ἐπιθυμία τῆς ζωῆς. Ὁ πόθος τῆς ζωῆς καὶ ἡ προσκόλλησις σ' αὐτὴ δημιουργοῦν τὴ γέννηση καὶ ἀκολουθεῖ, ὅπως εἶπαμε, ὄλη ἡ θλιβερὴ ἀλυσίδα τῶν δεινῶν: Ὁ πόνος, ἡ θλίψη, ἡ ἀπόγνωσις, ἡ ἀρρώστια, τὰ γηρατειά, ὁ θάνατος. Καὶ σὴν προσπάθεια νὰ καταργήσουν τὴν ἀνθρώπινη ὀδύνη, καταργοῦν καὶ ἐκμηδενίζονται τὴν ἴδια τὴ ζωὴ. Ἔτσι ἔχει διαμορφωθεῖ μιὰ «τεχνικὴ τῆς σωτηρίας». Αὐτὴ ἡ «σωτηριολογικὴ τεχνικὴ», ὅπως καὶ οἱ μεταφυσικὲς διδασκαλίες βρίσκουν τὴ δικαίωσή τους μέσα σ' αὐτὸν τὸν παγκόσμιον πόνον. Τὸ κάθε τι ἔχει ἀξία, ἐφόσον συμβάλλει σὴν ὑπέρβαση τῶν δυσκολιῶν καὶ τῶν θλίψεων. Πῶς; «*Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ὑπερβεῖ τὴν τραγικότητα τῆς ζωῆς, ἐφόσον ὕπάρχει μιὰ κατάσταση λυτρώσεως ἀπὸ τὸν πόνον, ἡ Νιρβᾶνα*. Ὁ

δρόμος πὸν φέρνει σὴν Νιρβᾶνα ἐντοπίζεται ἀνάμεσα σὴν ἐγωιστικὴ ἱκανοποίηση τῶν παθῶν καὶ σὴν ὑπερβολικὴ ἀσκηση, γι' αὐτὸ ὀνομάζεται καὶ «μέση ὀδός»».

Ἡ τοποθέτησις τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι τελείως διαφορετικὴ σὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ πόνου ἀπὸ τὴ μοιρολατρικὴ στάσις τῶν ἀνατολικῶν θρησκειῶν καὶ τοῦ Βουδισμοῦ. Ὁ Χριστιανὸς δὲν βλέπει τὶς δοκιμασίες καὶ τὶς θλίψεις ὡς ἄρνησις ἢ καὶ ἀπάρνησις τῆς ζωῆς. Τὶς βλέπει καὶ τὶς δέχεται θετικά. Τὶς χρησιμοποιεῖ καὶ τὶς μεταμορφώνει. Τὴν τραγικότητα τοῦ θανάτου, μὲ τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως, τὴν μεταμορφώνει σὲ θρίαμβο τῆς ζωῆς. Μὲ τὴ δύναμη τοῦ Χριστοῦ ὁ πόνος ἀλλάζει μορφή. Ὁ Χριστὸς μεταβάλλει μέσα σὴν ψυχὴ κάθε πιστοῦ τὴ δύση σὲ ἀνατολή. Ποτὲ δὲν ἀπελπίζεται. Ἐλπίζει καὶ σὴν ἀπελπισία. Μοιάζει μὲ τὸ πτηνὸ πὸν ψέλνει τὴ νύχτα γιὰ τὸ ξημέρωμα πὸν ἔρχεται, ἐνῶ ἀκόμα κυριαρχεῖ τὸ σκοτάδι.

Αὐτὴ εἶναι ἡ χριστοκεντρικὴ τοποθέτησις καὶ ἀντιμετώπισιν τοῦ πόνου. Ὁ Χριστιανὸς γνωρίζει ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι κανεὶς κοινωνὸς τῆς «**παρακλήσεως**» τοῦ Χριστοῦ, ἂν δὲν εἶναι καὶ κοινωνὸς τῶν «**παθημάτων**» του. Τί σημαίνει αὐτὸ γιὰ τὸν ἀληθινὸ πιστό; Στὶς κρίσιμες στιγμὲς τῆς δοκιμασίας, ὅταν αἰσθάνεται τὰ γόνατά του νὰ λυγίζουν, δὲν ξαφνιάζεται καὶ δὲν τὰ χάνει. Χρησιμοποιεῖ τὶς θλίψεις γιὰ νὰ ἀναπτύξει τὴν ὑπομονή του, νὰ αὐξήσει τὴν ἐμπιστοσύνη του στὸν Θεὸ καὶ νὰ σφυρηλατήσῃ ἓνα χαλύβδινο χαρακτῆρα. Ἔτσι οἱ δοκιμασίες πὸν ἄλλους τοὺς συντρίβουν καὶ τοὺς ἀπογοπεύουν, τοὺς πιστοὺς τοὺς ἐξαγνίζουν καὶ τοὺς ἀνυψώνουν.

Ὅταν ἡ καταιγίδα προσβάλλει τὸν αἰετό, κατευθύνει τὰ φτερά του μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε τὰ ρεύματα τοῦ ἀέρα τὸν ἀνυψώνουν ἀντὶ νὰ τὸν συντρίψουν μὲ τὴν ὀρμή τους. Καὶ ὁ Χριστιανὸς δὲν ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ τὶς δοκιμασίες. Μὲ τὴν πίστη πετυχαίνει μιὰ τέτοια προσαρμογὴ πὸν ἀνυψώνεται πάνω ἀπὸ τὰ δεινὰ μὲ τὴ μανία τῶν ἴδιων τῶν δεινῶν. Αὐτὸ ἔκανε καὶ τὸν πολυδοκιμασμένο Ἀπόστολον νὰ ἐπαναλαμβάνει «**ὅταν ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι**» (Β' Κορινθ. β' 10). Καὶ ὁ ἥρωισμὸς τοῦ Χριστιανοῦ δὲν κυματίζει στὸ κενό. Βλέπει τὸν Θεὸ πίσω καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον. Ἐλπίζει καὶ στὶς πιὸ ἀπελπιστικὲς καταστάσεις. Ριψοκινδυνεύει τὰ πάντα ἐκτός ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τὴν ἀθάνατην ψυχὴν του. Ὅλα τὰ ἀντιμετωπίζει μέσα ἀπὸ τὸ πρῶσιμον τῆς αἰωνιότητος. Ἔτσι καὶ τὰ πιὸ πεζὰ γεγονότα παίρνουν νέα ὄψη καὶ μεταμορφώνονται. Ἡ χαρὰ καὶ ὁ πόνος, ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος, ὅταν προεκτείνονται σὴν αἰωνιότητα, ἀποκοῦν ἄλλο περιεχόμενο. Ἡ χαρὰ γίνεται βαθύτερη καὶ ὁ πόνος χάνει τὴν δριμύτητά του. Ὁ Χριστιανὸς δὲν εἶναι ὁ λιποτάκτης τῆς ζωῆς, εἶναι ὁ ἀγωνιστὴς τῆς ζωῆς.

«Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες ...» (Ρωμ. 1' 15)

ΤΟ ΒΑΔΙΣΜΑ. Ἐγινε καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὰ πιὸ ἀπαραίτητα στὴ ζωὴ μας. Τὸ συνιστοῦν γιανοὶ καὶ φυσιοθεραπευτές. Ἀντίδοτο στὸν καθιστικὸ τρόπο ζωῆς ποὺ καθιέρωσε ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος. Ὁ πολιτισμὸς τοῦ μοτέρ τὸν κατεδίκασε σὲ ἀκίνησια. Ὁ ἄνθρωπος κινεῖ τὴν μηχανή, ἡ μηχανὴ κινεῖ τὸν ἄνθρωπο καὶ ὁ ἄνθρωπος παραμένει ἀκίνητος. Ἡ εὐκολία καὶ ὁ ὑπεραυτοματισμὸς πάει νὰ καταργήσει καὶ τὴν παραμικρὴ κίνηση.

Ἔτσι ἤλθε ἡ ὥρα νὰ πληρώσει τὴν ἀμεριμνησία του, τὴν εὐμάρειά του. Ἡ ἀκίνησια, ἡ ἀχρησία ἔφερε τὴν ἀχρησία. Οἱ ἐπιπτώσεις στὴ σωματικὴ ὑγεία ὑπῆρξαν καταστρεπτικές. Ἐνα σωρὸ ἀρρώστιες εἰσὸρμησαν. Πολύτιμα ὄργανα καταδικάσθηκαν σὲ ὑπολειτουργία, σὲ μαλασμό. Καὶ ἡ ἱατρικὴ ἐπιστῆμη ἔρχεται καὶ κρούει τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου καὶ συνιστᾷ τὸ βᾶδισμα ὡς ἀπαραίτητο μέσο ὑγείας.

Καὶ αὐτὰ θὰ συμβαίνουν, ὅταν ὁ ἄνθρωπος, ἀλόγιστα καὶ ἀσυλόγιστα, λησμονεῖ τὰ σχέδια τοῦ Δημιουργοῦ του. Ὁ Θεὸς δὲν ἔπλασε τὸν ἄνθρωπο, ὅπως τὰ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα, γιὰ νὰ μένει φυτευμένος, ἀκίνητος σὲ μιὰ καρέκλα. Τὸν ἔπλασε νὰ κινεῖται, νὰ δραστηριοποιεῖται. Μακάρισε προπάντων τὰ πόδια ἐκεῖνα ποὺ τρέχουν, γιὰ νὰ φέρουν τὸ χαρούμενο μήνυμα τῆς εἰρήνης καὶ νὰ προσφέρουν τὰ πνευματικὰ δῶρα τῆς ἀγάπης Του (Ρωμ. 1' 15).

Ἀλλὰ ἂν ἡ σωματικὴ ἀκίνησια εἶναι καταστρεπτικὴ γιὰ τὸν σωματικὸ ὀργανισμό, ὑπάρχει καὶ ἡ ἠθικὴ ἀκίνησια ποὺ ἀπειλεῖ μὲ μαλασμό τὴν πνευματικὴ ζωὴ τῆς ψυχῆς. Πόσο ἐπικίνδυνη εἶναι αὐτὴ ἡ αὐτάρκεια, ἡ ἐπανάπαυση, ἡ στασιμότητα στὴν πνευματικὴ πρόοδο! Δὲν πρόκειται παρὰ γιὰ μιὰ ἠθικὴ ἀγκύλωση τοῦ ψυχικοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ ἄνθρωπος ἐπαναπαύεται στὰ λίγα, δηλαδὴ στὸ τίποτε καὶ δὲν λαχταρεῖ τὶς πνευματικὲς κορφές, μαλαζώνει, ἀτροφεῖ πνευματικὰ, πεθαίνει. Δὲν ὑπάρχει στασιμότητα στὴν πνευματικὴ ζωὴ. Ἡ προχωρεῖς, ἔστω καὶ μὲ βῆμα σημειωτόν, ἢ ὀπισθοχωρεῖς. Ἡ πνευματικὴ ζωὴ εἶναι πρόοδος, εἶναι ἀνάβαση, εἶναι σκαρφάλωμα. Προχωροῦμε πρὸς τὴν τελειότητα, τονίζει ὁ μέγας ἀγωνιστὴς τῶν πνευματικῶν στίβων, ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Πρὸς τὴν τελειότητα καὶ ὄχι πρὸς τὴν μετριότητα. Κάθε μέρα καὶ ἕνα βῆμα, λίγα βήματα πρὸς τὰ ἔμπρός. Ἀλλὰ τὰ βήματα αὐτὰ εἶναι συνεχῆ. Ἔτσι κατακτᾶται ἡ ἀρετὴ. Καὶ οἱ πιὸ ἀπρόσιτες κορυφές τῆς.

Καὶ τὸ πρῶτο καὶ ἀποφασιστικὸ βῆμα στὴν πνευματικὴ ζωὴ εἶναι ἡ συνέπεια. Ὁ Χριστιανὸς

ποὺ ποθεῖ τὴν πνευματικὴ του πρόοδο καὶ τελείωση, δὲν εἶναι μόνον ἀκροατὴς τοῦ θείου λόγου. Εἶναι προπάντων ποιητής. **«Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν»** (Γαλ. ε' 25), θὰ μᾶς ὑπενθυμίσει καὶ πάλι ὁ θεὸς Παῦλος. Ἄν, δηλαδή, πραγματικὰ ζοῦμε καὶ ποθοῦμε τὴ ζωὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἂν λαχταροῦμε τοὺς πλούσιους καρπούς Του, πρέπει νὰ πορευόμαστε καὶ νὰ συμπεριφερόμαστε σύμφωνα μὲ ὅσα τὸ Ἅγιο Πνεῦμα μᾶς διδάσκει. Οὔτε ἀκίνησια οὔτε καὶ ἀτακτὴ πορεία. Πορεία σὲ στοιχίση μὲ τὰ παραγγέλματα τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὑπογραμμίζουν πολὺ τὴν ἀλήθεια αὐτὴ τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ προόδου. Ὁ Χριστιανὸς στὴ γῆ αὐτὴ δὲν εἶναι παρὰ ἕνας ὁδοιπόρος. Τὸ βλέμμα του δὲν τὸ καρφώνει

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὑπογραμμίζουν πολὺ τὴν ἀλήθεια αὐτὴ τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ προόδου. Ὁ Χριστιανὸς στὴ γῆ αὐτὴ δὲν εἶναι παρὰ ἕνας ὁδοιπόρος. Τὸ βλέμμα του δὲν τὸ καρφώνει στὴ γῆ οὔτε τὸ στρέφει πρὸς τὰ πίσω. Τὸ ἔχει στηλωμένο στὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ. Αὐτὴν ἀδιάκοπα ἀτενίζει καὶ πρὸς αὐτὴν προχωρεῖ. Σὰν ἰσόβιος ὁδότης αἰσθάνεται. Στὰ αὐτιά του ἀντηχεῖ πάντα ἡ διακήρυξη τοῦ Παύλου: «Οὐκ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλουσαν ἐπιζητοῦμεν» (Εβρ. 13' 14). Ἡ πατρίδα μας δὲν εἶναι ἐδῶ. Βρίσκεται ἄλλοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν δενοῦμαστε μὲ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Τὰ χρησιμοποιοῦμε χωρὶς νὰ ὑποδουλωνόμαστε σ' αὐτά. Ὁ οὐρανὸς εἶναι ὁ στόχος μας καὶ ἡ μόνιμη ἐπιδίωξή μας.

Μποροῦμε νὰ φαντασθοῦμε ἕνα ὁδοιπόρο ποὺ σταματᾷ καὶ στήνει τὴ σκηνὴ του γιὰ πάντα πάνω σὲ μιὰ γέφυρα καὶ λησμονεῖ τὸν σκοπὸ του; Ὁ Ὀδυσσεὺς στὴν μακρὰ περιπλάνησή του ἕνα ὄραμα εἶχε: Τὴν ἐπιστροφή στὴν πατρίδα. Μὲ αὐτὸ τὸ ὄραμα ξεπέρασε ἀνυπέβλητες δυσκολίες, ἐλκυστικὲς παγίδες, προκλητικὸς πειρασμούς. Τίποτα δὲν τὸν κρατοῦσε στὴν ξενιτιά. Προχωροῦσε καὶ περιφρονοῦσε τὰ μαγευτικὰ τραγούδια τῶν σειρήνων, γιὰ νὰ ἀντικρίσει, ἔστω καὶ ἀπὸ μακριά, τὴν ἀγαπημένη του Ἰθάκη. Ἐμεῖς προχωροῦμε; Καὶ πῶς προχωροῦμε;

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν·

μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. Ἄγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. Τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς· ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει·

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΙΟΥΛΙΟΥ Ε΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ρωμ. 1' 1-10
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ματθ. ν' 28-θ' 1

μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; Τοῦτ' ἔστι Χριστὸν καταγαγεῖν ἢ τίς καταβήσεται εἰς τὴν

ἄβυσσον; Τοῦτ' ἔστι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ρῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἔστι τὸ ρῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. Ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν.

Ο ΠΟΘΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

«Ἀδελφοί, ἡ εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας... εἰς σωτηρίαν»

Τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς ἀνοίγουμε τὴν καρδιά μας σὲ θερμὴ ἰκεσία γιὰ ὅλους ἀνεξαρτήτως τοὺς συνανθρώπους μας; Μήπως τὰ αἰτήματά μας περιορίζονται στὸν ἑαυτὸ μας, στὰ δικά μας προβλήματα, στὸ στενὸ περιβάλλον μας; Αὐτὴ ὅμως ἡ προσευχὴ οὔτε τὴν ψυχὴ ἱκανοποιεῖ οὔτε τὸν Θεὸν εὐχαριστεῖ. Καὶ θὰ μπορούσε ὁ ἀπόστολος Παῦλος νὰ πεῖ καὶ σὲ μᾶς: «Κοιτᾶτε ἐμένα. Κοιτᾶτε τὸν πόθο τῆς καρδιᾶς μου. Τὴ φλογερὴ μου ἰκεσία».

Ὁ πόθος του

«Ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν». Αὐτὴ ἦταν ἡ φλογερὴ του ἐπιθυμία, ποὺ τριγυρνοῦσε πάντα στὸ νοῦ του. Κι αὐτὴ ἡ «εὐδοκία» του, ὁ ζῆλος τῆς καρδιᾶς του γινόταν δέηση πρὸς τὸν Θεὸ «ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ». Παρὰ τὰ ὅσα ἐξοντωτικὰ εἶχαν κάνει γιὰ τὸν Κύριο καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ὁ Ἀπόστολος παρακαλεῖ γιὰ τὴ σωτηρία τους. Παράδοξο φαίνεται. Καὶ ὅμως πόσο πλουτίζεται ἡ προσευχὴ ὅταν περιλαμβάνει τέτοια αἰτήματα! Πῶς νὰ μὴ γίνῃ τότε ἡ δέηση «κραυγὴ» καὶ νὰ μὴ βγεῖ «ἐκ βαθέων» ἡ προσευχή;

Μήπως καὶ σήμερα δὲν πρέπει νὰ ἔχουμε ἀνάλογα αἰτήματα; Παρακαλοῦμε ἀκόμα καὶ γιὰ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Χριστοῦ; Γιὰ αὐτοὺς ποὺ τὸν ἀρνοῦνται καὶ τὸν πολεμοῦν; Χρέος μας νὰ ἰκετεύουμε καὶ γι' αὐτοὺς νὰ ἀνοίξουν τὰ μάτια τους στὸ φῶς τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ. Νὰ διαποτισθεῖ ἡ ζωὴ τους μὲ τὰ νάματα τῆς σωτηρίας. Ἄς μὴν ξεχάσουμε στὴν προσευχὴ μας νὰ βάλουμε καὶ τοὺς «ἐχθροὺς» μας. Ὅσους μᾶς πίκραναν, μᾶς λύπησαν, μᾶς ἔκαναν κακό. Ὁ Κύριος ἔτσι ἔκανε. Εὐχόταν γιὰ τοὺς σταυρωτές Του καὶ ἔλεγε «πάτερ, ἄφες αὐτοῖς». Ἐτσι ἔκανε καὶ ὁ Παῦλος ὅταν ἔγραφε: «Ἡ δέησις ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστὶν». Ἄς μὴν λέμε «συγχωρῶ μὰ δὲν λησμονῶ».

Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ μᾶς προτρέπει «εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε». «Εὐχεσθε ὑπὲρ τῶν μισούντων ὑμᾶς καὶ τῶν ἐπηρεάζόντων ὑμᾶς»

μᾶς ὑπενθυμίζει ὁ ἴδιος ὁ Κύριος. Ἡ ἔχθρα φράζει τὸν δρόμο πρὸς τὸν οὐρανόν. Πῶς νὰ ἀνεβεῖ ἡ προσευχὴ μας πρὸς τὸν Θεόν; Ὁ Κύριος ποὺ θέλει καὶ τοὺς ἐχθροὺς Του νὰ κάνει φίλους Του, μᾶς παραγγέλλει τὸ «ἀγαπάτε». Αὐτὸς ἦταν ὁ πόθος τοῦ θεοῦ Παύλου.

Ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν

Αὐτὸς ἄς εἶναι καὶ ὁ δικός μας πόθος. Νὰ σωθοῦν οἱ ψυχές. Ὅλες οἱ ψυχές. Γνωστῶν καὶ ἀγνώστων, φίλων καὶ ἐχθρῶν. Καμιὰ ψυχὴ, ἂν εἶναι δυνατόν, νὰ μὴν πέσει στὰ χέρια τοῦ Διαβόλου. Ἀκόμα κι αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ ἐχθροὶ μας, νὰ λάβουν μέρος στὴν οὐράνια δοξολογία τῶν ἀγίων ποὺ θὰ ὑμνοῦν τὸν Κύριο τῆς δόξας. Ἀφάνταστη εἶναι ἡ ἀξία καὶ μιᾶς ψυχῆς. Ἀνυπολόγιστη ἡ τιμὴ καὶ τῆς μιᾶς ψυχῆς, ἀφοῦ γιὰ τὴ σωτηρία καὶ ἐνὸς μόνο ἀνθρώπου ὁ Χριστὸς μας θὰ θυσιαζόταν στὸν Σταυρό. Καὶ εἶναι κρίμα νὰ μὴ σωθοῦμε ὅλοι, ἀφοῦ ὁ πολυεὐσπλαχνος Κύριος μᾶς πρόσφερε δωρεὰν τὴ σωτηρία. Μετὰ τὴν ἐνσάρκωσή Του, λέει ὁ Ἀπόστολος, ὁποῖος πιστεύει μὲ τὴν καρδίᾳ του στὸν Σωτῆρα Χριστὸ καὶ ὁμολογεῖ μὲ τὸ στόμα του ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι Θεὸς ἀληθινὸς καὶ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δικαιώνεται καὶ σώζεται. «Καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν».

Σώζονται ὅμως ὅλοι; Δυστυχῶς ὄχι! Γιατί; Ἡ σωτηρία μας, εἶπαμε, εἶναι δῶρο Θεοῦ, χρειάζεται ὅμως καὶ ἡ δικὴ μας συμμετοχὴ. Βέβαια καμιὰ ἀνθρώπινη προσφορὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξαγοράσει αὐτὴ τὴν «δωρεὰ τοῦ Θεοῦ», ἀφοῦ «**χάριτί ἐσμεν σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως**». Ἡ φράση ὅμως τοῦ ἴδιου Ἀποστόλου στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ του, ποὺ κάνει λόγο γιὰ παραμέληση τῆς σωτηρίας, δείχνει πῶς ἡ σωτηρία μας εἶναι καὶ θέμα τῆς δικῆς μας φροντίδας καὶ ἐπιμέλειας.

«Ἀδελφοί, ἔχοντες χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν κατὰ τὴν

ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΙΟΥΛΙΟΥ ΣΤ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ρωμ. 1β' 6-14
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ματθ. θ' 1-8

ἀναλογίαν τῆς πίστεως, εἴτε διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ, εἴτε ὁ διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, εἴτε ὁ παρακαλῶν ἐν τῇ παρακλήσει, ὁ μεταδιδούς ἐν ἀπλότῃ, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἰλαρότῃ. Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. Ἀποστρυγόντες τὸ πονηρὸν, κολλώμενοι τῷ

ἀγαθῷ τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ

πνεύματι ζέοντες, τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες, τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε».

ΥΠΟΜΟΝΗ!

«Τῇ θλίψει ὑπομένοντες».

Γιὰ τὴν ὑπομονὴ κάνει λόγο σήμερα ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Στὶς θλίψεις τῆς ζωῆς, στὶς σωματικὲς ταλαιπωρίες, μὰ καὶ στὶς ψυχικὲς περιπέτειες, νὰ εἴστε ὑπομονετικοί, γράφει. Εἶναι τέλειο φάρμακο ἡ ὑπομονή. Κάνει γιὰ κάθε ἀρρώστια. Βασίλισσα τῶν ἀρετῶν θὰ μπορούσε νὰ τὴν ὀνομάσει κανεὶς. Ἀπὸ ὑπομονὴ ἔχετε ἀνάγκη, θὰ πεῖ καὶ σὲ μᾶς ὁ μεγάλος τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος. Καὶ πράγματι. Ποιὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ δὲν χρειάζεται αὐτὸ τὸ ἐφόδιο τῆς ζωῆς; Ποιὸς ἔχει τὴν τέλεια ὑπομονή;

ΟΙ ΑΘΛΗΤΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΜΟΝΗΣ

Ὅλοι μας συνιστοῦμε τὴν ὑπομονή, ὅλοι ὅμως δὲν ὑπομένουμε. Μόλις μᾶς τύχει κάτι, ἀμέσως δυσανασχετοῦμε. Παραπονιόμαστε. Γι' αὐτὸ σήμερα ὁ θεὸς Παῦλος μᾶς συνιστᾷ στὶς δοκιμασίες μας νὰ εἴμαστε ὑπομονητικοί. «**Τῇ θλίψει ὑπομένοντες**» γράφει. Καὶ αὐτὰ ποὺ ἔγραφε τὰ ἐφάρμοζε πρῶτα ὁ ἴδιος. Γι' αὐτὸ καὶ μπορούσε νὰ λέει στὸ μαθητὴ του Τιμόθεο: «**Σὺ παρηκολούθηκάς μου τῇ ὑπομονῇ**». Μύρια ὅσα ἔπαθα. Σὲ ὅλα ὅμως ἔδειξα ὑπομονὴ ὅπως γνωρίζεις πολὺ καλά, σὺ ποὺ μὲ ἔχεις παρακολουθήσει ἀπὸ κοντά.

Ποιὸς ὅμως δὲν θυμᾶται αὐτὴ τὴ στιγμή τὸν ἄλλο ἐκεῖνο πρωταθλητὴ τῆς ὑπομονῆς, ποὺ ἔχει νὰ μᾶς θυμίσει καὶ ἡ Π. Διαθήκη; «**Τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε**» θὰ μᾶς ἔλεγε καὶ πάλι ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος. Αὐτὸς ὁ «*μέγιστος τῆς ὑπομονῆς ἀθλητῆς*», ὅπως τὸν ὀνομάζει χαρακτηριστικὰ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ὅταν εἶδε ἐκεῖνη τὴ λαίλαπα νὰ ξεσπᾷ ἐπάνω στὸ σπιτικό του καὶ νὰ μένει μόνος, γυμνὸς καὶ πληγωμένος ἐπάνω στὴν κοπριά, δὲν ἐγόγγυσε, ἀλλ' ὕψωσε τὰ βλέμματα στὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε: «**ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν οὕτω καὶ ἐγένετο. Εἶπεν τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον**».

Ἕνας ἀκόμη ἀθλητῆς τῆς ὑπομονῆς εἶναι καὶ ὁ Ἰωσήφ, τὸ παιδί τοῦ Ἰακώβ, ποὺ στὸν κατατρεγμὸ ποὺ ὑπέστη ἀπὸ τὰ ἀδελφία του καὶ στὶς συκοφαντίες τῶν κυριῶν του, «*σιγᾷ καθάπερ καὶ ὁ Χριστός*». Ὑπομένει ὁ πάγκαλος Ἰωσήφ, μὰ ὑπομένει καὶ ὁ βασιλιὰς Δαβὶδ τὸν φθονερὸ βασιλιὰ Σαούλ, ποὺ τὸν καταδιώκει μέχρι θανάτου. Ὑπομένει ὁ Ἰερεμίας καὶ οἱ ἄλλοι προφῆτες ποὺ καταδιώκονται. Ὑπομένει ὁ παραλυτικὸς τῆς Βηθεσδᾶ ποὺ τριανταοκτὼ χρόνια ἦταν ἐπάνω στὸ

κρεβάτι τῆς ἀρρώστιας του. Ὑπομένουν ὅλοι ὅσοι εἶχαν μέσα στὴν καρδιά τους Ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος «**ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη**» καὶ ὑπέστη τόσες κακώσεις καὶ τόσα πάθη.

ΟΙ ΚΑΡΠΟΙ ΤΗΣ ΥΠΟΜΟΝΗΣ

Τοὺς ἀθλητῆς ἀναμένουν τὰ στεφάνια καὶ τὰ βραβεῖα. Καὶ τοὺς ὑπομονητικοὺς ἀνθρώπους ἀναμένει ὄχι ἀπλῶς ἓνα στεφάνι ἀλλὰ «*τῶν στεφάνων ἢ κορωνίς*», τὸ λαμπρότερο τῶν βραβείων. Γι' αὐτὸ «**μακαρίζομεν τοὺς ὑπομένοντας**». Τοὺς καλοτυχίζουμε, γιὰτὶ ἔτσι ἀναδεικνύονται τέλειοι καὶ ὀλοκληρωμένοι Χριστιανοί. Τοὺς θεωροῦμε εὐτυχεῖς, γιὰτὶ ὅπως ὁ Κύριος στὸν πολὺαθλο Ἰὼβ ἔδωσε ἓνα τέλος ἐνδοξοῦ καὶ στὸν ἀπόστολο Παῦλο ἓνα στεφάνι ἀμαράντινο, ἔτσι θὰ δώσει καὶ σὲ κάθε ὑπομονητικὸ ἄνθρωπο τὴν εὐτυχία καὶ τὴ μακαριότητα. «**Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν**» εἶπε ὁ Κύριος.

Ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν μας λοιπὸν εἶναι ὁ πρῶτος καὶ μέγιστος καρπὸς τῆς ὑπομονῆς. Μὲ τὴν ὑπομονὴ φυλάσσουμε καὶ τὴν ἐξουσία ἐπάνω στὸν ἑαυτὸ μας. Διατηροῦμε τὴν κυριαρχία στὸ λογικὸ μας καὶ τὴν ἐποπτεία στὶς σκέψεις μας. Ἀπομακρύνουμε ἀπὸ μέσα μας τὴν ἐμπάθεια καὶ τὴν ταραχή. Ἀλήθεια, πόσες φορές ποὺ δείξαμε ὑπομονὴ καὶ συγκατάρχησαμε τὴ γλώσσα μας νὰ μὴ δώσει κάποια καυστικὴ ἀπάντησις ἢ τότε ποὺ δείξαμε γλυκύτητα στὸν διπλανό μας, πνίγοντας τοὺς ἐκνευρισμοὺς μας, ἢ προσπάθειά μας αὐτὴ δὲν εἶχε σὰν καρπὸ τῆς τῆ χαλάρωσις τῶν παθῶν καὶ τὸ μαλάκωμα τῶν ἄγριων καταστάσεων; Ἡ ζωὴ τῶν οἰκογενειῶν ἔχει τόσα πολλὰ νὰ μᾶς διδάξει.

Ἔτσι, λοιπὸν, διαπιστώνουμε ὅτι ἡ καρποφορία τοῦ δέντρου τῆς ὑπομονῆς εἶναι πολυποίκλη. Σωτηρία ψυχῆς, κυριαρχία χαρακτῆρος, πρόληψις χειροτέρων κακῶν, εἶναι μερικὰ ἀπ' ὅσα τὸ θεῖο αὐτὸ δέντρο μᾶς προσφέρει. Δὲν εἶναι ὅμως μόνο αὐτοὶ οἱ καρποί. Παράγει καὶ ἄλλους. Τίποτε μεγάλο μέσα στὴν ἱστορία δὲν πραγματοποιήθηκε χωρὶς τὴν ὑπομονή. Ἔργα τέχνης, ἀθάνατα μνημεῖα, ἀριστουργήματα πνευματικῆς παραγωγῆς, εἶναι ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς ἀρετῆς. Καὶ ἀκόμα μὲ τὴ σμίλη τῆς ὑπομονῆς θὰ διορθώσουμε τὸν δύσκολο χαρακτῆρα μας, ὥστε νὰ γίνῃ ἄξιος γιὰ τὸν τόπο τῆς «**ὑπομονῆς τῶν ἁγίων**», γιὰ τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

ΤΟ ΠΙΟ ΜΕΓΑΛΟ ΘΑΥΜΑ

ΠΟΙΟΣ δὲν θὰ ἤθελε νὰ εἶχε τὴ δύναμη νὰ θαυματουργεῖ; Φυσικὰ τὸ θεωροῦμε ἀδύνατο γιὰ τοὺς πολλούς. Καὶ ὅμως πρόκειται γιὰ κάτι τὸ τελειῶς δυνατό. Θὰ ἀφήσουμε νὰ μᾶς μιλήσει ὁ ἱερός Χρυσόστομος: «*Θέλεις νὰ κάνεις θαύματα; Εἶναι δυνατόν. Πῶς; Μὲ τὸ νὰ ἀπαλλαγεῖς ἀπὸ τὶς ἀδυναμίες καὶ τὰ ἐλαττώματά σου. Ἄν αὐτὸ κατορθώσεις, πραγματοποιήσῃς τὸ πιὸ μεγάλο θαῦμα*». Πῶς καὶ γιατί; Ὁ συλλογισμὸς του εἶναι ξεκάθαρος καὶ πειστικός. Ἡ ἀμαρτία ἔχει ὡς ἀρχὴ καὶ ἐμπνευστὴ τὴν Σατανᾶ. Ὁ πονηρὸς πειράζει, παγιδεύει καὶ παρασύρει τὸν ἄνθρωπο. Ἄν, λοιπόν, κατορθώσεις νὰ ἀπαλλαγεῖς ἀπὸ τὴν ἀμαρτία, νὰ τὴν βγάλεις ἀπὸ τὴν ψυχὴ σου, ἔκανες ἔργο ἀνώτερο ἀπὸ τὸ νὰ ἔδιωχνες χιλιάδες δαίμονες. Δηλαδή, ἂν εἶναι θαυμαστὸ νὰ ἀπαλλάξεις ἓνα δαιμονισμένο ἀπὸ τὸ ἀκάθαρτο πνεῦμα ποὺ τὸν κατατυραννεῖ, εἶναι ἀκόμα πιὸ θαυμαστὸ νὰ ἀπαλλαγεῖ μιὰ ψυχὴ ἀπὸ ὅποιο-δήποτε πάθος ποὺ τὴν παιδεύει. Τὴν ἴδια ἀλήθεια τόνιζε καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν ἔκανε λόγο γιὰ διάφορα χαρίσματα καὶ κατέληγε μὲ τὴν θαυμάσια ἐκείνη προτροπὴ: **«Ζηλοῦτε τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα. Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι»** (Α΄ Κορινθ. 1β' 31). Νὰ ἐπιθυμεῖτε, μᾶς λέει, τὰ χαρίσματα ποὺ προσφέρουν τὴν πιὸ μεγάλην ὠφέλεια. Ποιὰ εἶναι τὰ χαρίσματα αὐτά; Δὲν εἶναι, ἐξηγεῖ ὁ Χρυσόστομος, οὔτε ἡ ἀνάστασις νεκρῶν οὔτε ἡ θεραπεία λεπρῶν οὔτε κάτι ἄλλο παρόμοιο. Ἀλλὰ τί; Τὸ πιὸ μεγάλο χάρισμα εἶναι ἡ ἀρετὴ καὶ εἰδικότερα ἡ ἀγάπη. Ἄν ἔχεις τὴν ἀγάπην καὶ ζεῖς τὴν ἀγάπην, τότε μπορεῖς νὰ κάνεις τὰ πιὸ μεγάλα θαύματα.

Αὐτὸ τὸ ξεκαθάρισμα τὸ ἔκανε πρῶτος ὁ ἴδιος ὁ Κύριος. Θέλει νὰ τονίσει τὴν ἀνυπολόγιστη ἀξία ποὺ ἔχει ὁ πνευματικὸς ἀγώνας. Ὁ ἀγώνας ποὺ γίνεται γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς

ἀρετῆς, γιὰ τὴ βίωση τῆς ἀγάπης, ἀναδεικνύει τὸν ἄνθρωπο προσωπικότητα ἀληθινή. Παιδὶ τοῦ Θεοῦ πραγματικὸ γίνεται μονάχα ἐκεῖνος ποὺ ἐφαρμόζει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ζεῖ, ὅπως Ἐκεῖνος θέλει. Αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτο καὶ βασικὸ καὶ χωρὶς αὐτὸ ὅλα τὰ ἄλλα καὶ τὰ πιὸ ἐντυπωσιακὰ εἶναι ἀνώφελα. Νὰ πῶς τὸ ξεκαθαρίζει: **«Πολοὶ θὰ μοῦ ποῦν κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως: Κύριε, Κύριε, μὲ τὴν πίστη στὸ ὄνομά Σου δὲν προφητεύσαμε καὶ μὲ τὴ δική Σου δύναμη δὲν διώξαμε δαιμόνια καὶ μὲ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ὀνόματός Σου δὲν κάναμε θαύματα πολλὰ καὶ μεγάλα;»** Καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ Κυρίου: **«Ναί, ὅλα αὐτὰ μπορεῖ νὰ τὰ πραγματοποιήσῃτε. Ὅμως ἐγὼ δὲν σᾶς ἀναγνωρίζω γιὰ δικούς μου μαθητές. Δὲν εἴσατε δικοὶ μου ἀπλῶς γιατί κάνατε θαύματα. Ἀπομακρυνθεῖτε, λοιπόν, ἀπὸ κοντά μου. Εἴσατε ἐργάτες τῆς ἀνομίας, ἀφοῦ χρησιμοποίησατε τὰ χαρίσματά μου γιὰ τὴ δική σας ἐπίδειξιν καὶ ὠφέλεια»** (Ματθ. ζ' 22-24).

Αὐστηρὴ φαίνεται ἡ γλώσσα τοῦ Κυρίου. Τὴν χρησιμοποιεῖ ὅμως γιὰτὶ θέλει νὰ προφυλάξει ἀπὸ παρανοήσεις καὶ ἐκτροπές, ποὺ εἶναι ἄλλωστε τόσο συχνές σὲ ὅλες τὶς ἐποχές. Καὶ δὲν εἶναι ἡ μόνη φορὰ ποὺ ὁ Κύριος ρίχνει ὅλο τὸ βάρος στὴν ἀξία τῆς

ἀρετῆς καὶ ὄχι στὰ σημεῖα ποὺ ἐντυπωσιάζουν. Πάλι ὁ ἱερός Χρυσόστομος στρέφει τὴν προσοχή μας στὴν οὐσία τῆς διδασκαλίας τοῦ Σωτῆρα Χριστοῦ. Νὰ τὶ μᾶς λέει: *«Ὅταν ὁ Κύριος ἐπρόκειτο νὰ σταυρωθεῖ ἐκάλεσε τοὺς μαθητὰς Του καὶ τοὺς ἔλεγε: Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, οὐκ ἐὰν δαίμονας ἐκβάλητε, ἀλλ' ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. Καὶ πάλι: Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι σὺ με ἀπέστειλας, οὐκ ἂν νεκροὺς ἐγείρωσιν οὗτοι, ἀλλ' ἐὰν ὣσιν ἔν»*.

Εἴσατε μαθητὲς μου, τοὺς λέει ὁ Κύριος. Πῶς ὅμως θὰ σᾶς ἀναγνωρίζει ὁ κόσμος; Ποιὸ θὰ εἶναι τὸ ἰδιαίτερο διακριτικὸ σας γνώρισμα; Ὅχι ἡ θεραπεία δαιμονισμένων. Οὔτε ἡ ἀνάστασις νεκρῶν. Ἀλλὰ ἂν ἀγάπην ἔχετε μεταξύ σας. Ἄν εἴσατε ἐνωμένοι, μιὰ ψυχὴ ὅλοι ἐσεῖς ποὺ πιστεύετε σὲ μένα. Ἄν πετύχετε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐνότητα πετύχατε τὸ πιὸ μεγάλο θαῦμα. Ἡ μήπως δὲν εἶναι θαῦμα, ὅταν ἓνα χέρι παράλυτο στὰ ἔργα τῆς ἀγάπης, ξαφνικὰ ἀνοίγει καὶ γίνεται ἀπλόχερο καὶ ἀκούραστο στὴ συμπόνια καὶ στὴ φιλανθρωπία; Ἄν μάθεις νὰ παρατηρεῖς σωστὰ μέσα στὴ ζωὴ καὶ νὰ θαυμάζεις τὰ μεγαλεῖα τῆς δημιουργίας, τότε ὄντας τυφλὸς τώρα βλέπεις. Ἄν, λοιπόν, θέλεις νὰ κάνεις κι ἐσὺ θαύματα δὲν εἶναι καθόλου ἀδύνατο. Ἀρκεῖ νὰ τὸ πάρεις στὰ σοβαρά. Καὶ τότε θὰ κάνεις τὰ πιὸ σημαντικὰ θαύματα.

ZOH

Ὁρθόδοξον Χριστιανικὸν Περιοδικόν.

Ὁργανον Ἀδελφότητος Θεολόγων ἢ «ZOH»

Κυκλοφορεῖ κάθε μῆνα.

Ἐκδότης: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ZOH» Σ.Α., Ἱπποκράτους 189, 114 72 Αθήναι.

Τηλ.: 210 64 28 331, FAX: 210 64 63 606.

Διευθυντὴς Συντάξεως: Γεώργιος Β. Μελέτης, Ἱπποκράτους 189, 114 72 Αθήναι.

Ἐκτύπωση: «Λυχνία Α.Ε.», Ἀνδραβίδας 7, 136 71 Χαμόμυλο - Ἀχαρνών.

Τηλ.: 210 3410436, FAX: 210 3425967, www.lychnia.gr

ΚΩΔΙΚΟΣ: 01 1290

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: 10 €

Ἀποστέλλεται μὲ ἐπιταγὴ ἢ εἰς γραμματόσημα εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Περιοδικοῦ:

Ἱπποκράτους 189, 114 72 ΑΘΗΝΑΙ ἢ καταβάλλεται εἰς τὰ Βιβλιοπωλεῖα μας.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΣ) Γιὰ ὅλες τὶς χώρες: 25 € Κύπρος: 15 €

Εὐγνωμοσύνη ἢ ἀχαριστία;

Ρώτησαν κάποιον ποιὰ θεωρεῖ τὴν πιὸ μεγάλη ἀρετὴ καὶ ποιὰ τὴν πιὸ μεγάλη κακία. Καὶ ἡ ἀπάντησή του ἄμεση: Ἡ εὐγνωμοσύνη ἢ πιὸ μεγάλη ἀρετὴ καὶ ἡ ἀχαριστία ἢ πιὸ μεγάλη καὶ ἀποκρουστικὴ κακία. Πραγματικά, ἂν θέλουμε νὰ διακρίνουμε μιὰ ἐνάρετη καὶ γενναία ψυχὴ, ἕνα λεπτὸ καὶ εὐαίσθητο ἄνθρωπο, θὰ τὸν ξεχωρίσουμε ἀπὸ τὸ ἂν διαθέτει τὴν ἀρετὴ τῆς εὐγνωμοσύνης. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ἀληθινὰ χαριτωμένος καὶ ἀξιαγάπητος. Διαθέτει πηγαία εὐγένεια καὶ ψυχικὴ ἀνωτερότητα. Χαίρεσαι νὰ τὸν ἀναστρέψεις, νὰ τὸν εὐεργετεῖς. Γνωρίζεις πὼς δὲν σπέρνεις πάνω σὲ πέτρες, ἀλλὰ σὲ εὐφορὴ καὶ γόνιμη γῆ. Τὸ πανώριο λουλουδί τῆς εὐγνωμοσύνης μὲ τὶς μύριες εὐωδιές του, δὲν ἀνθίζει παρὰ μονάχα στὸ καλλιεργημένο ἔδαφος τῆς ψυχῆς. Δὲν φυτρώνει σὲ βράχια. Πνίγεται στὰ ἀγκάθια. Δὲν εὐδοκίμεῖ, δηλαδή, σὲ σκληρὲς καὶ ἀγκαθερὲς καρδιές, παρὰ μόνο σὲ εὐαίσθητες, ταπεινές, γεμάτες ἀγάπη. Γιατὶ ἡ εὐγνωμοσύνη δὲν εἶναι ἕνα ἀπλὸ καὶ τυπικὸ εὐχαριστῶ πού προφέρουν τὰ χεῖλη. Πηγάζει ἀπὸ ἐξαγιασμένη καρδιά. Ἀναζητᾷ εὐκαιρίες, γιὰ νὰ ἀνταποκριθεῖ ἔμπρακτα. Βρίσκει χίλιους τρόπους γιὰ νὰ ἐκδηλωθεῖ.

Χαριτωμένοι, ἀληθινά, οἱ εὐγνώμονες. Τοὺς καμαρώνεις. Στέκεσαι μὲ ἐκτίμηση καὶ θαυμασμὸ μπροστά τους. Εἶναι παιδιά; Εἶναι νέοι; μιλοῦν γιὰ τοὺς γονεῖς τους μὲ τρυφερότητα καὶ σεβασμὸ. Θνησαυρός, σοῦ λένε, ἡ μητέρα μου, ὁ πατέρας μου. Σκέπτονται μὲ συγκίνηση τοὺς κόπους τους, τοὺς ἰδρώτες τους, τὶς θυσίες τους. Κάνουν τὸ πᾶν γιὰ νὰ τοὺς εὐχαριστήσουν. Νὰ τοὺς ξεκουράσουν. Νὰ τοὺς δώσουν χαρά. Τὶς ἐπιτυχίες τους, τὴν πρόδο τους, τὰ προσφέρουν αὐθόρμητα στὸν πατέρα, στὴν μητέρα. Αἰσθάνονται σὰν νὰ μὴ τοὺς ἀνήκουν. Σὰν νὰ τοὺς τὰ χρωστᾶνε.

Οἱ πιὸ ὠραῖες σελίδες τῆς ἱστορίας εἶναι αὐτὲς ποὺ γράφτηκαν ἀπὸ τὴν εὐγνωμοσύνη. Νὰ θυμηθοῦμε ἐκεῖνη τὴ συγκινητικὴ σκηνὴ στὸ στάδιο τῆς ἀρχαίας Ὀλυμπίας; Ὀλυμπιονίκες τὰ παιδιά τοῦ Διαγόρα. Σείεται τὸ Στάδιο ἀπὸ τὶς ζητοκραυγὲς καὶ τὰ χειροκροτήματα. Καὶ αὐτὰ τὰ παλικάρια, στὸ παραλήρημα ἐκεῖνο τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς δόξας δὲν λησμονοῦν τὸν πατέρα τους. Σὰν νὰ μὴν τοὺς ἀνήκει ἡ δόξα. Τὰ στεφάνια τῆς νίκης τὰ περνᾶνε στὸ κεφάλι τοῦ πατέρα. Ὁ γῦρος τοῦ θριάμβου δὲν εἶναι γι' αὐτά. Εἶναι γιὰ τὸν πατέρα τους πού τὸν περιφέρουν θριαμβευτικὰ πάνω στοὺς ὤμους τους.

Ὁμορφὴ καὶ δυνατὴ πού εἶναι, ἀλήθεια ἡ εὐγνωμοσύνη! Ποιὸς ἄλλος θὰ μπορούσε νὰ προσφέρει τόσο μεγάλες συγκινήσεις, ὅπως αὐτή;

Νὰ περάσουμε τώρα καὶ στὴν ἀχαριστία; Ὁ Αἴσωπος στοὺς Μύθους του τὴν παρουσιάζει μὲ δυὸ διδακτικὰ παραδείγματα: Κάποτε ἕνα ἐλάφι τὸ καταδίωκαν κυνηγοί. Καὶ αὐτὸ ἔτρεξε νὰ κρυφτεῖ σ' ἕνα ἀμπέλι, κάτω ἀπὸ τὸ φύλλωμά του. Τὸ ἀμπέλι στάθηκε ἡ σωτηρία του, γιατί οἱ κυνηγοὶ τὸ ἔχασαν πρὸς στιγμὴ ἀπὸ τὰ μάτια τους. Ἀλλὰ αὐτὸ, ὅταν νόμισε πὼς ξέφυγε τὸν κίνδυνο, ἄρχισε νὰ τρώει τὰ φύλλα. Ποῦ νὰ καταλάβει, πὼς ἔτσι ξεσκεπαζόταν τὸ ἴδιο. Μὲ τὴν ἀχαριστία του στὸ ἀμπέλι, πού τὸ εἶχε προφυλάξει, φανέρωσε τὸ κρησφύγετό του καὶ οἱ κυνηγοὶ δὲν ἄργησαν νὰ τὸ σκοτώσουν. Καὶ τὸ δεύτερο. Κατάκοποι ὁδοιπόροι βρῆκαν παχιά σκιά κάτω ἀπὸ φιλόξενο πλάτανο. Ξεκουράστηκαν. Ἡ εὐχαριστοποίησή τους μεγάλη. Μετὰ ὅμως, ἀντὶ νὰ ποῦν δυὸ καλὰ λόγια γιὰ τὴν πολυτίμη δροσιὰ μέσα στὸ μεσημεριάτικο λιοπύρι, ἄρχισαν νὰ τὸν κακολογοῦν:

Ἄχρηστο δέντρο, ἀφοῦ δὲν κάνει καρπούς. Σὰν νὰ μὴν ἦταν ἀρκετὴ ἡ σκιά του, γιὰ νὰ τοὺς δημιουργήσει αἰσθήματα εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνης.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀποκρουστικὴ ἀχαριστία, ἡ ἀγνωμοσύνη. Χαρακτηρίζει τοὺς μικρόψυχους, τοὺς ἄδειους ἀπὸ εὐγενικὰ αἰσθήματα, τοὺς ἐγωπαθεῖς. Δὲν πρόκειται γιὰ μιὰ ἀδυναμία.

Πρόκειται γιὰ ψυχρὲς στεγνὲς χωρὶς ἀνώτερα σκιρτήματα, γιὰ καρδιὲς πέτρινες, παγερὲς. Δὲν ἔχουν τὴ ζεστασιὰ τῆς ἀγάπης. Μοιάζουν μὲ ἀπέραντη Σαχάρα. Πάνω τῆς δὲν φυτρώνουν τὰ μυρρίνια ἀνθη τοῦ Παραδείσου. Ἐρημιά καὶ τίποτε ἄλλο.

Οἱ ἀχάριστοι παίρνουν καὶ ὄλο παίρνουν καὶ ποτὲ δὲν ἱκανοποιοῦνται. Ἴκετεύουν καὶ ἐκλιπαροῦν γιὰ βοήθεια καὶ μόλις τὴν λάβουν ξεχνοῦν τὸ εὐχαριστῶ. Οὔτε στοὺς ἀνθρώπους οὔτε στὸν πιὸ μεγάλο εὐεργέτη, στὸν Θεό. Τὸ παράπονο τοῦ Ἰησοῦ γιὰ τοὺς λεπρούς: «**Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; Οἱ δὲ ἑννέα ποῦ; Οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ...**» (Λουκ. ιζ' 17). Δὲν βρέθηκαν οἱ ἑννέα στοὺς δέκα! Τί τρομερό! Ἄν ἤξεραν οἱ ἀχάριστοι πόσο κακὸ κάνουν στὸν ἑαυτὸ τους καὶ στὴν κοινωνία! Πόσους ἐμποδίζουν στὴ γενναιοδωρία!

Ἡ εὐγνωμοσύνη δὲν εἶναι ἕνα ἀπλὸ καὶ τυπικὸ εὐχαριστῶ πού προφέρουν τὰ χεῖλη. Πηγάζει ἀπὸ ἐξαγιασμένη καρδιά. Ἀναζητᾷ εὐκαιρίες, γιὰ νὰ ἀνταποκριθεῖ ἔμπρακτα. Βρίσκει χίλιους τρόπους γιὰ νὰ ἐκδηλωθεῖ. Χαριτωμένοι, ἀληθινά, οἱ εὐγνώμονες. Τοὺς καμαρώνεις. Στέκεσαι μὲ ἐκτίμηση καὶ θαυμασμὸ μπροστά τους.

ΑΞΙΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΟΧΙ ΔΗΜΑΓΩΓΟΥΣ

Κρίσιμη ή εποχή μας και μεγάλη ή ευθύνη μας. "Όσοι πονούν ειλικρινά την πολυδοκιμασμένη χώρα μας περιμένουν με ύψηλο αίσθημα ευθύνης να δώσουν το «παρών». Ο λαός μας είναι πρόθυμος να άρθει στο ύψος των περιστάσεων και να δείξει όλο το μεγαλείο της ψυχής του. Αναμένει όμως το παράδειγμα από την ήγεσία του. Αυτή δυστυχώς έγκλωβισμένη στα μικροσυμφέροντα της εξουσίας άδυνατεί να συντονισθεί στον παλμό και στις άνυσυχίες του Έθνους, στις έπειγουσες ανάγκες της οικογένειας, στους μεγάλους προβληματισμούς της τόσο ταλαιπωρημένης νεολαίας μας. Την είδατε να θυσιάζει το έθνοκτόνο έγω χάριν του έμεϊς; Την είδατε να έχει στις προτεραιότητες της την αντιμετώπιση του όξυτατου δημογραφικού προβλήματος, τη γενναία ένίσχυση των πολυτέκνων, τη στήριξη της νέας γενιάς με τη δημιουργία θέσεων αξιοπρεπούς εργασίας, για να μη φεύγουν караβάνια όλόκληρα στην ξενιτιά; Ένδεικτικές οί έπισημάνσεις. Ιδιαίτερα σήμερα που ο έλληνικός λαός καλείται πάλι να έκλέξει τους άρχοντες του. Άνάγκη να πρυτανεύσει το κοινό συμφέρον, το καλό του τόπου, ή προστασία άρχων, αξιών, ιδανικών, των ιερών και όσιων της Πατρίδας μας. Οί άρχοντες που θα έκλεγούν πρέπει να παρέχουν έλεγγυα αλήθειας, τιμιότητας, σεβασμού στον ιερό θεσμό του γάμου και της οικογένειας, στις παραδόσεις του έθνους, στις ήθικές και πνευματικές αξίες. Πολιτικοί που τὰ περιφρονούν είναι άπαράδεκτο να θέλουν να κυβερνήσουν τον όρθόδοξο έλληνικό λαό.

ΓΙΑΤΡΟΙ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΙ

Υπάρχουν μερικά έπαγγέλματα που δεν είναι άπλως έπαγγέλματα. Είναι ιερά λειτουργήματα. Άποκτούν όχι μόνο αύξημένο αίσθημα ευθύνης, αλλά και σεβασμό στον άνθρωπο, τον κάθε άνθρωπο και την προσωπικότητά του. Οί άνθρωποι που τὰ άσκούν δεν άρκει να διαθέτουν μόνο τὰ τυπικά προσόντα. Πρέπει να έχουν και τὰ ουσιαστικά. Να διαθέτουν έντιμότητα, ψυχική ευαισθησία, ήθική άκεραιότητα. Να είναι άνθρωποι με άδαμάντινο χαρακτήρα. Να συνειδητοποιούν ότι από τους χειρισμούς τους έξαρτάται συχνά ή υγεία ή και ή ζωή των συνανθρώπων τους. Έξαρτάται ή αξιοπρέπεια και ή τιμή τους, ή κοινωνική τους ύπόληψη. Αναφερόμαστε εδώ ιδιαίτερα στους γιατρούς και στους δικαστικούς. Ασφαλώς δεν έλειψαν και δεν λείπουν τὰ φωτεινά παραδείγματα. Άποτελεί όμως και κοινό τόπο, ότι υπάρχει χρηματισμός άρκετών ιατρών με τὰ γνωστά «φακελλάκια» και δυστυχώς μερικές φορές από ανθρώπους που υποβάλλονται σε θυσίες για να τὰ έξοικονομήσουν. Ός προς τους δικαστικούς, πλάϊ στα φωτεινά παραδείγματα άκεραιότητας και άμεροληψίας, δεν λείπουν ένιστε οί πολιτικές έπιρροές. Η λύση είναι μία. Άν δεν μορφώσουμε ανθρώπους με φωτισμένη χριστιανική συνείδηση, με άγάπη στο συνάνθρωπο, δεν θα υπάρξει λύση.

ΓΟΝΕΑΣ 1 ΚΑΙ ΓΟΝΕΑΣ 2 !

Καταργούνται, λοιπόν, ή «μαμά» και ή «παμπάς» στη Γαλλία. Τὰ παιδιά θα έχουν «γονέα 1» και «γονέα 2». Για να ίκανοποιήσει την κοινότητα των όμοφυλοφίλων και να αντιμετώπισει, δθθεν, τον κοινωνικό ρατσισμό, ή Γάλλος πρόεδρος και ή κυβέρνησή του κατέθεσαν τροπολογία που άλλάζει τὰ οικογενειακά δεδομένα. Στις αίτήσεις έγγραφης στα σχολεία, αντί για «Όνομα Πατρός» και «Όνομα Μητρός» θα αναγράφεται «Γονέας 1» και «Γονέας 2». Η σχετική τροπολογία συζητήθηκε στη Βουλή και ή ύπουργός Βαλερί Πετί, που έθεσε το ζήτημα, έκίνησε ότι είναι άναχρονιστική ή διάκριση(!) της οικογένειας με βάση το φύλο των γονέων τους. Το σχετικό διάταγμα αναφέρει ότι: «Για άποφυγή διακρίσεων οί σχολικές έγγραφές, οί σχολικοί κατάλογοι, οί γονικές έξουσιοδοτήσεις και κάθε άλλο έπίσημο έγγραφο που άφορά τὰ παιδιά, θα περιλαμβάνει άποκλειστικά τις λέξεις "Γονέας 1" και "Γονέας 2"». Να μιλήσουμε για φαινόμενο ή κατάντημα; Καταργούν, χωρίς ντροπή, τις πιο άγαπημένες λέξεις που έθρεψαν και συγκίνησαν γενεές γενεών, μητέρα - πατέρας, μαμά - παμπάς. Ο πατέρας της άυταπαρνήσεως που άγωνίζεται για την οικογένειά του, ή μητέρα της θυσίας που ξαγρυπνάει στο λίκνο του σπλάχνου της, άναμμένη λαμπάδα στο βωμό του καθήκοντος. Άδιάφοροι μπροστά σε τέτοια ιερά συμπλέγματα, που έμπνέουν τις μεγάλες ψυχές και δημιουργούν τὰ άριστουργήματα της τέχνης. Άδιάντροπα και άξιολύπητα νούμερα άπέναντι στο ψυχικό μεγαλείο.

ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ Ή ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ;

Γίνεται συχνά λόγος και πρόσφατα για το ρόλο της ψυχανάλυσης και άν αυτή αντικαθιστά σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό την έξομολόγηση. Άς το έπαναλάβουμε. Η ψυχανάλυση δεν είναι πανάκεια που θεραπεύει το καθετί. Μπορεί να έχει τη θέση της σε όρισμένες περιπτώσεις. Είναι όμως λάθος να συγκρίνεται με την ιερά έξομολόγηση. Η μία είναι ανθρώπινη - έπιστημονική μέθοδος. Η άλλη είναι μυστήριο. Ξεφεύγει από τὰ ανθρώπινα μέτρα και μās τοποθετεί στο χώρο της χάριτος, κάτω από το στοργικό βλέμμα της άγάπης του Θεού. Τὰ μυστήρια της Έκκλησίας μās προσφέρουν άληθινή ειρήνη και ψυχική ήρεμία, γιατί μās άπαλλάσσουν από το πιεστικό βάρος της ένοχής, της άμαρτίας, την πρώτη αίτία της ανθρώπινης κακοδαιμονίας. Ο ίδιος ή Φρόνυτ, ή πατέρας της ψυχανάλυσης, γράφει στους στοχασμούς του: «Πιστεύω πως ή ψυχανάλυση είναι το τρίτο από τὰ δυσχερέστατα εκείνα έπαγγέλματα, όπου είναι κανείς από πριν βέβαιος, ότι θα άποτύχει...» "Όπως έπισημαίνει ή διάσημος ψυχίατρος Μαίντερ «τò πρόβλημα της ένοχής καθ' έαυτό δεν είναι φύσεως ψυχολογικής ούτε έπιστημονικής... είναι κυρίως πρόβλημα ήθικό και πνευματικό» και έπομένως έτσι πρέπει να αντιμετώπιζεται. Η ίδια, λοιπόν, ή ψυχιατρική μās λείει πως ή λύση για την ειρήνευση της ψυχής ξεπερνάει τὰ δικά της μέτρα. Χρειάζεται ή ύπερφυσικός παράγων.

ΚΩΔΙΚΟΣ:
01 1290

«ΖΩΗ»
Τηλεοράτους 189
114 72 ΑΘΗΝΑ